

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE DOLNÁ MARIKOVÁ

Programovacie obdobie 2007-2015

2007

Adresa: Obecný úrad

Dolná Mariková 150

018 02 Dolná Mariková

Tel.: 042 / 435 61 55

Fax: 042 / 426 06 78

Samosprávny kraj: Trenčiansky

Okres: Považská Bystrica

Región: Horné Považie

IČO: 00317152

O B S A H

1 ÚVOD	4
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE	5
2.1 História obce	6
2.2 Prírodné pomery	6
<i>2.2.1 Reliéf .....</i>	<i>6</i>
<i>2.2.2 Geografická poloha .....</i>	<i>7</i>
<i>2.2.3 Geologická stavba, nerastné suroviny .....</i>	<i>8</i>
<i>2.2.4 Pôdne pomery .....</i>	<i>8</i>
<i>2.2.5 Hydrologické pomery .....</i>	<i>8</i>
<i>2.2.6 Klimatické pomery .....</i>	<i>9</i>
<i>2.2.7 Rastlinstvo a živočíšstvo .....</i>	<i>9</i>
2.3 Technická infraštruktúra	10
2.4 Doprava	11
2.5 Životné prostredie	12
<i>2.5.1 Ochrana ovzdušia .....</i>	<i>12</i>
<i>2.5.2 Odpadové hospodárstvo .....</i>	<i>12</i>
<i>2.5.3 Lesné hospodárstvo .....</i>	<i>13</i>
<i>2.5.4 Zásobovanie pitnou vodou .....</i>	<i>13</i>
2.6 Demografický potenciál	13
<i>2.6.1 Veková štruktúra obyvateľstva .....</i>	<i>14</i>
<i>2.6.2 Pohlavná štruktúra obyvateľstva .....</i>	<i>15</i>
<i>2.6.3 Národnostná štruktúra obyvateľstva.....</i>	<i>15</i>
<i>2.6.4 Náboženská štruktúra obyvateľstva .....</i>	<i>15</i>
<i>2.6.5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva .....</i>	<i>16</i>
<i>2.6.6 Hustota obyvateľstva .....</i>	<i>17</i>
<i>2.6.7 Počet obyvateľov .....</i>	<i>18</i>
<i>2.6.8 Prírastok obyvateľstva .....</i>	<i>18</i>
<i>2.6.9 Nezamestnanosť .....</i>	<i>19</i>
<i>2.6.10 Zamestnanosť .....</i>	<i>20</i>

2.7 Bývanie	22
2.8 Podnikateľské subjekty	23
2.9 Školstvo a šport	24
2.10 Kultúra	25
2.11 Sociálne služby	26
2.12 Zdravotníctvo	26
2.13 Cestovný ruch	27
2.13.1 Ubytovacie zariadenia	27
2.13.2 Reštauračné zariadenia	27
2.13.3 Regionálne a miestne atraktivity	27
2.13.3.1 Zaujímavé lokality	27
2.13.3.2 Pamiatky	33
2.13.3.3 Cirkevné pamiatky	37
2.14 Samospráva	39
3 VÍZIA OBCE	42
4 PRIORITNÉ ROZVOJOVÉ OBLASTI	43
5 SWOT ANALÝZA	45
5.1 Hospodárstvo	45
5.2 Technická infraštruktúra	46
5.3 Sociálna infraštruktúra	47
5.4 Životné prostredie	48
5.5 Cestovný ruch a public relation	49
6 STRATEGICKÉ PLÁNOVANIE	51
6.1 Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj	52
6.2 Technická infraštruktúra	54
6.3 Životné prostredie	57
6.4 Sociálna oblasť a zdravotníctvo	60
6.5 Školstvo a šport	61
6.6 Kultúra	62
6.7 Cestovný ruch a propagácia	65
7 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY	68
7.1 Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj	68
7.2 Technická infraštruktúra	69

7.3 Životné prostredie	71
7.4 Sociálna oblasť a zdravotníctvo	72
7.5 Školstvo a šport	73
7.6 Kultúra	74
7.7 Cestovný ruch a propagácia	75
8 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	77
8.1 Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj	77
8.1.1 Finančný plán	77
8.1.2 Časový harmonogram	79
8.2 Technická infraštruktúra	80
8.2.1 Finančný plán	80
8.2.2 Časový harmonogram	82
8.3 Životné prostredie	84
8.3.1 Finančný plán	84
8.3.2 Časový harmonogram	86
8.4 Sociálna oblasť a zdravotníctvo	87
8.4.1 Finančný plán	87
8.4.2 Časový harmonogram	89
8.5 Školstvo a šport	89
8.5.1 Finančný plán	89
8.5.2 Časový harmonogram	90
8.6 Kultúra	91
8.6.1 Finančný plán	91
8.6.2 Časový harmonogram	93
8.7 Cestovný ruch a propagácia	95
8.7.1 Finančný plán	95
8.7.2 Časový harmonogram	97
9 SCHVÁLENIE PLÁNU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ...	99
10 POUŽITÁ LITERATÚRA A ZDROJE	100

1 ÚVOD

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Obce Dolná Mariková je strednodobý plán, vypracovaný na obdobie nasledujúcich 7 – 10 rokov v súlade so zákonom 503/2001 Z.z. o regionálnom rozvoji. Korešponduje s rozvojovými koncepciami štátu a Trenčianskeho samosprávneho kraja. Je jedným zo základných dokumentov čerpania a využívania finančných prostriedkov Európskej únie a štátneho rozpočtu.

Programový dokument je analýzou súčasného stavu v obci, z ktorej vychádza program rozvoja vo všetkých oblastiach spoločenského a hospodárskeho života. Jednotlivé aktivity sú plánované s cieľom koordinovať záujmy a spoluprácu rôznych skupín, podporiť rozvojové aktivity, odstraňovať bariéry v komunikácii s verejnosťou a zvyšovať kvalitu poskytovaných služieb.

V Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja sú určené priority v závislosti od potrieb a možností občanov, obce a regiónu s ohľadom na efektívne a racionálne využitie existujúcich personálnych a technických zdrojov pri zachovaní ekologickej stability, ochrany životného a kultúrneho bohatstva.

2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

Obec Dolná Mariková leží 13 km severozápadne od okresného mesta Považská Bystrica v Trenčianskom kraji. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1321 a až do roku 1954 tvorila jednu obec so susednou Hornou Marikovou.

Tab. 1 Základná charakteristika obce	
Kód obce	512 966
Názov okresu	Považská Bystrica
Názov kraja	Trenčiansky
Štatút obce	Uznesením OZ 3/2002 z 7.6.2002
PSČ	018 02
Telefónne smerové číslo	042
Prvá písomná zmienka o obci – meste - rok	1321
Nadmorská výška stredu obce – mesta – v m	374
Celková výmera územia obce (m ²)	22 120 000
Hustota obyvateľstva na km ²	65

Nadmorská výška stredu obce je 374 metrov nad morom a jej kataster sa rozkladá na ploche 22 km². V obci je relatívne nízka hustota obyvateľstva, osídlenie predstavuje 65 obyvateľov na 1 km².

Tab. 2 Spádovosť obce k 31.12.2006	
Sídlo matričného úradu	Dolná Mariková
Sídlo pracoviska daňového úradu	Považská Bystrica
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Považská Bystrica
Sídlo Okresného súdu	Považská Bystrica
Sídlo Okresného riaditeľstva hasičského a záchr. zboru	Považská Bystrica
Sídlo pracoviska Obvodného úradu	Považská Bystrica
Sídlo Územnej vojenskej správy	Trenčín

Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Považská Bystrica
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Považská Bystrica

2.1 História obce

Osídlenie územia obce spadá do obdobia paleolitu, čo dokazujú nálezy z tohto obdobia v lokalite Hatné. Ďalšie nálezy potvrdzujú aj osídlenia v neolite, odkryté bolo aj sídlisko lužickej kultúry. Obec bola založená pravdepodobne v 13. storočí na zákupnom práve v časoch Matúša Čáka. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1321, kde sa o nej hovorí ako o Kethlehote. V dokumente z roku 1438 sa o obci hovorí ako o Marykovej Lehote, z roku 1498 ako o Marikolehote. V roku 1773 sa obec volala Marikova, v roku 1920 Mariková a v roku 1954 už bol názov obce Dolná Mariková, maďarsky Alsómarikova, Marikó. Pôvodne patrila Kiliánovi, predkovi rodu Hatňanskovcov, v 15. storočí patrila časť obce panstvu Považská Bystrica, ktoré neskôr získalo celú obec. V roku 1578 sa tu nachádzal jeden mlyn a 27 domov, v roku 1720 tu bolo už 5 mlynov a 56 daňovníkov, z toho 32 želiarov. Obec sa rýchlo rozrastala a v roku 1784 mala 719 domov, 634 rodín a 3361 obyvateľov, v roku 1828 mala bez Hornej Marikovej 539 domov a 2317 obyvateľov. Hlavným výrobným odvetvím obce bolo poľnohospodárstvo a spracovanie dreva. V 19. storočí sa tu nachádzala píla, 7 páleníc, mlyny a kováčske vyhne. Za predmníchovskej ČSR sa zamestnanie obyvateľov nezmenilo. V rokoch 1933 až 1934 pôsobil v obci Ján Nálepka. V roku 1954 sa bývala obec Mariková rozdelila na Dolnú Marikovú a Hornú Marikovú.

2.2 Prírodné pomery

2.2.1 Reliéf

Obec sa rozkladá v pohorí Javorníkov, ktoré predstavujú horský krajinný celok na flyšovom podloží. Sú tvorené dvoma základnými typmi: hornatinným reliéfom s nadmorskými výškami od 600 do 1000 metrov a vrchovinným reliéfom v pohorí, kde chrbty dosahujú výšku okolo 600 metrov. Ústredný hrebeň je viazaný na masívne pieskovce, je pomerne málo rozčlenený, s plochými chrbtami. Z hlavného chrbta vybiehajú rázsochy, oddelené strmými dolinami tokov. V mäkkých ílovcových horninách vznikla erózna-denundačná zníženina

(Javornická brázda) s typickým mierne modelovaným reliéfom a radom malých kotlín oddelených od seba plochými chrbtami. Významným prvkom reliéfu sú časté zosuvy (plošné i kryhové). V juhozápadnej časti (Púchovská vrchovina) sa uplatňujú aj prvky bradlového pásma, čo spôsobuje väčšiu pestrosť tvarov, vystupovanie bradlových tvrdošov, ich striedanie s plochými chrbtami a eróznymi kotlinkami a brázdami.

2.2.2 Geografická poloha

Dolná Mariková leží 13 km severozápadne od okresného mesta v pohorí Javorníky, centrum obce sa nachádza v Javorníckej brázde, jej osady sú rozmiestnené prevažne vo vysokých Javorníkoch. Obcou preteká smerom na juhovýchod Marikovský potok, ktorý na území obce priberá sprava Kátlinský potok a zľava Besné. Vstup do Marikovej vytvára skalná brána. Mohutnú červenú skalú, na ktorej sa v časoch raného stredoveku nachádzali hatnianske hrádky, tu rieka pretína a tvorí dve bradlové terasy, akoby strážcov dediny, pod dozorom ktorých preteká riečka Marikovka. Popri tejto rieke vedie cesta spájajúca dedinu s okolím, s obcou Horná Mariková (7 km na severozápad) a obcou Hatné (2,5 km na juhovýchod).

Oficiálne sú súčasťou obce tri miestne časti: Besné, Hadoše a Kátlina, ktoré sú ďalej rozdelené do viacerých kopaníc. Miestna časť Besné leží približne 1,5 km severne od centra obce na styku Javorníckej brázdy a Vysokých Javorníkov na rovnomennom potoku Besné. Je rozčlenená na tieto kopanice: Abovce, Bracinovci, Cabajovci, Hluškovci, Hujkovci, Jarošinovci, Juracovci, Mačkovci, Pavlovci, Pleškovci, Pupkovci, Škrabovce, Šulavovci. Miestna časť Hadoše sa nachádza 5 km severozápadne od centra obce uprostred Vysokých Javorníkov v údolí Kátlinského potoka. Stojí tu neobaroková kaplnka a drevená zvonica. V osade Repovci vyrástlo malé rekreačné stredisko s ubytovacími kapacitami, z tejto osady vychádza žltá-značková turistická trasa do obce Horná Mariková. V Hadošoch sa nachádza reštaurácia a lyžiarsky vleč. K miestnej časti patria tri osady: Kapitánovci, Kopcovci a Repovci. Miestna časť Kátlina je najvzdialenejšou (cca 6 km na severozápad od stredu obce), najťažšie dostupnou i najvyššie položenou časťou obce. Rozkladá sa v hornatej oblasti Vysokých Javorníkov na hornom toku Kátlinského potoka na juhovýchodných stráňach vrchu Zigov (893,2 m n. m.). Zahŕňa niekoľko osád: Lučanovci, Marálovci, Vlčkovci a Zigovci. Sedlom Zigov vedie modro-značková turistická trasa z Hornej Marikovej do sedla Kýčerka (745 m n. m.) a ďalej do Mestečka.

2.2.3 Geologická stavba, nerastné suroviny

Po geologickej stránke je územie celého okresu Považská Bystrica veľmi mladé. Horniny, ktoré vystupujú na povrch nie sú staršie ako druhohorné. Na geologicko-tektonickej stavbe územia Dolnej Marikovej sa podieľa flyšové pásмо Javorníkov. Charakteristickým znakom flyšového pásma je monotónne striedanie ílovcov s pieskovecami, miestami i hrubozrnnejšími. Tieto základné druhy sa vyskytujú v rôznych variáciách a typoch (pieskovce môžu byť glaukonitické, arkózovité, kremité, vápnité, pestré atď.). Horniny sú pomerne zriedkavo doprevádzané skamenelinami. Dolná Mariková nie je obcou, ktorá by disponovala významným nerastným bohatstvom.

2.2.4 Pôdne pomery

Katastrálne územie obce Dolná Mariková má rozlohu 2 212 ha, z toho takmer 27 % predstavuje poľnohospodárska pôda a viac než 66 % tvoria lesné pozemky. Z ornej pôdy majú najvýraznejšie zastúpenie lúky a pasienky.

Tab. 3 Výmera pôdy v obci (v km ²)	
Výmera celkom	22,12
Výmera poľnohospodárskej pôdy	5,94
- z toho orná pôda	1,60
lúky a pasienky	3,04
Ovocné sady a záhrady	1,90
Výmera lesnej pôdy	14,77
Zastavaná plocha	0,80
Vodné plochy	0,23

2.2.5 Hydrologické pomery

Obcou preteká Marikovský potok, ktorého prítokmi sú Kátlinský potok a Besné. Marikovský potok pramení v Javorníkoch na južných svahoch Malého Javorníka v nadmorskej výške 790 m n.m. Je pravostranným prítokom Váhu, má dĺžku 21,5 km a je tokom III. rádu.

2.2.6 Klimatické pomery

Z hľadiska klimatického členenia Slovenska sa na území okresu Považská Bystrica uplatňujú všetky tri základné teplotné oblasti. Dolná Mariková patrí prevažne do mierne teplej oblasti, ktorej základná charakteristika je počet letných dní s teplotou 25 °C nižší ako 50 a začiatok žatvy ozimnej raži je po 15. júli. Iba najvyššie polohy Javorníkov patria svojim charakterom do chladnej oblasti, ktorej základným znakom je priemerná júlová teplota do 16°C.

2.2.7 Rastlinstvo a živočíšstvo

Vegetácia v pohorí Javorníkov je v porovnaní s ostatnými časťami okresu oveľa chudobnejšia, čo vyplýva z celkovej geomorfológie terénu. Doliny Javorníkov sú široké, v spodných častiach svahov sú lúky a pasienky, horné časti sú porastené bukovými a zmiešanými lesmi a medzi nimi sa nachádzajú lúčiny. Na horských lúkach vo výške 880 – 1000 m n.m. dominuje psica tuhá a často i chlpaňa lesná. Z bylín tu rastú ľalia zlatohlavá, iskerník platanolistý, nevädza horská mäkká, horček rakúsky, mliečivec alpínsky, zvonovník klasnatý, knotovka červená, cesnak hadí, prilbica žltá, prasatnica škvrnitá, čučoriedka obyčajná. Zo vstavačovitých nájdeme vstavač škvrnitý, vstavač hlavatý, vemeník dvojlistý, vstavač májový, päťprstnicu obyčajnú. Z ostatných druhov tu rastú: bôľhoj lekársky, jastrabník uškátý, iskerník prudký, náprstník veľkokvetý, pakost lesný, čarovník alpínsky, kamzičmík rakúsky, sedmokvietok európsky. V dolinách a popri potokoch rastie hojne deväťsil hybridný, deväťsil biely, čistec močiarny, kuklík potočný, záružlie močiarné. Na bezlesných svahoch je častý pichliač belohlavý a pakost hnedočervený.

Juh Javorníkov lemuje bradlové pásмо s vápencovými bradlami. Horských druhov je tu pomerne málo, ale teplomilných druhov tu rastie dosť. Sú to napr. kostrava bledá, timotejka Boehmerova, kavyľ pôvabný, tarica skalná, mliečnik mnohofarebný, drieň, poniklec slovenský a pôvodná borovica. Rastie tu i kamienka modropurpurová, astra kopcová a kručinka farbiarska.

Zo živočíšstva sa v Javorníkoch nachádza najmä salamandra škvrnitá, rak čierny, užovka stromová, rys ostrovid, jeleň, srna, sova, líška, pstruh dúhový, pstruh potočný a mnoho iných živočíchov.

2.3 Technická infraštruktúra

Obec je elektrifikovaná od roku 1950, elektrifikácia okrajových častí a osád bola ukončená v roku 1958. Hoci termín výstavby verejného vodovodu a rozvodnej siete plynu v tomto období ešte nie je naplánovaný, je predpoklad, že v priebehu časového horizontu 10 rokov bude výstavba týchto sietí zahájená.

V obci Dolná Mariková je rozostavaná verejná kanalizačná sieť, pričom časť, ktorá je už dobudovaná, bola napojená na čistiareň odpadových vôd a v súčasnosti je v skúšobnej prevádzke.

Príjem televízneho signálu sa zabezpečuje prostredníctvom individuálnych antén a káblovej televízie. V obci sa nachádza pošta.

Tab. 4 Technická vybavenosť (31. 12. 2006)	
Pošta	áno
Káblová televízia	áno
Verejný vodovod	nie
Verejná kanalizácia	rozostavaná
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	vybudovaná časť je v skúšobnej prevádzke
Rozvodná sieť plynu	nie
Najbližšia zástavka vlakov - názov	Považská Bystrica
Najbližšia zástavka vlakov – vzdialenosť v km	14

Obecný rozhlas je čiastočne na železných stĺpoch (70 %), čiastočne na drevených stĺpoch (20 %) a z malej časti i na nástrešných konzolách na strechách rodinných domov (10 %). Ústredňa rozhlasu je v kancelárii obecného úradu - typ TESLA, vek cez 30 rokov, technicky zastaraná a výkonovo nepostačujúca. Obecným rozhlasom je pokrytých 75 % obce. Z celkového hľadiska obecný rozhlas nevyhovuje požiadavkám obce. Obec v roku 2007 podala žiadosť o dotáciu na rekonštrukciu obecného rozhlasu, nakoľko však táto dotácia nebola

pridelená, bude žiadosť opätovne podaná aj v roku 2008. V rámci obcí Považskobystrického ZMOS je pripravovaný projekt na internetizáciu obcí, v rámci ktorého je plánovaný aj bezdrôtový obecný rozhlas.

Cestná sieť v obci pozostáva z ciest 2. a 3. triedy a miestnych komunikácií. Spolu sa tu nachádza 20,23 km ciest a hustota cestnej siete je 420 m/km². Cesty sú v pomerne zlom stave, ktorý je problematický najmä v zimnom období, preto vyžadujú rekonštrukciu a ich údržba je finančne vysoko náročná.

Tab. 5 Cestná sieť v obci	
Cesty 1. triedy (m)	-
Cesty 2. a 3. triedy (m)	9 330
Miestne komunikácie (m)	10 900
Hustota cestnej siete (m/km²)	420

2.4 Doprava

Základnú komunikačnú os tvorí štátna cesta C III/50748, ktorá sa napája na štátnu cestu C II/507 (Púchov - Bytča). Toto územie je napojené na dopravný systém Slovenska, ktorý je v súčasnej dobe posilňovaný diaľnicou D1, vedúcou celým Považím. Tadiaľ vedie i dvojkoľajová elektrifikovaná železničná trať č. 38 Žilina – Púchov – Bratislava. Paralelne s ňou vedie i štátna cesta I. triedy I/61. Lodná doprava je plánovaná v blízkej budúcnosti derivačným kanálom Váhu na pravom brehu jeho pôvodného koryta.

Cesta III. Triedy má charakter zbernej i obslužnej komunikácie, na ňu sú napojené miestne komunikácie, ktoré zabezpečujú dopravné napojenie až k jednotlivým stavebným parcelám. Obec má celkom 10,9 km miestnych komunikácií, ktorých opravu zabezpečuje priebežne, podľa potreby.

Autobusová doprava, ktorú zabezpečuje SAD Považská Bystrica, o. z. SAD Trenčín, je jedinou formou hromadnej dopravy v tomto území. Obcou neprechádza železničná trať, obyvatelia majú teda možnosť využiť železničnú dopravu v okresnom meste Považská Bystrica, prípadne v susednom meste Púchov, vzdialenom 16 km.

V okrese Považská Bystrica sa nenachádza letisko, najbližšie môžu leteckú dopravu využiť obyvatelia Dolnej Marikovej na letisku Žilina v Dolnom Hričove alebo v krajskom meste Trenčín. Napriek tomu, že ide o menšie letiská, ich relatívne blízka alokácia má pre obec dôležitú úlohu, najmä z hľadiska záujmu zahraničných investorov či turistov o obec a región.

2.5 Životné prostredie

Všetky odvetvia hospodárstva majú okrem sociálno-ekonomického významu výrazne negatívny vplyv na stav životného prostredia v celom regióne. Ochrana životného prostredia je nevyhnutná pre zabezpečenie kvality života súčasných aj budúcich generácií. Výzva spočíva v tom, skombinovať ju s nepretržitým hospodárskym rastom takým spôsobom, ktorý by bol dlhodobu udržateľný. Vzhľadom na klimatické zmeny je táto výzva čoraz pálčivejšia. Dolná Mariková je obcou, ktorá má veľký potenciál v oblasti rozvoja cestovného ruchu a vzhľadom na tento fakt ako i na potrebu zachovania prírody ako celku je trvalo udržateľný rast rešpektujúci enviromentálne špecifiká a ohrozenia významnou prioritou v rozvoji obce.

2.5.1 Ochrana ovzdušia

Mesto Považská Bystrica, ako sídlo bývalých Považských strojární, dnes obrovského Priemyselného areálu, malo v roku 2004 štyri veľké zdroje znečisťovania ovzdušia, ktoré ovplyvňujú stav ovzdušia na území celého regiónu: HELPECO, s.r.o.- spaľovňa odpadov, Tepláreň, a.s. Považská Bystrica, Sauer-Daufoss, a.s. – lakovňa, Nemocnica s poliklinikou Považská Bystrica – spaľovňa NsP.

2.5.2 Odpadové hospodárstvo

Tab. 6 Objem vyprodukovaných odpadov v obci od 2002 do 2006 (v tonách)					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Komunálny odpad	214,2	199,0	216,9	243,7	697,0
Separovaný odpad	17,2	9,2	4,5	9,9	8,7

V obci Dolná Mariková je ročne vyprodukovaných viac než 200 ton tuhého komunálneho odpadu, z toho menej ako 5 % tvorí separovaný odpad, preto je nutné zabezpečiť efektívnejšie triedenie odpadu. V roku 2006 bolo množstvo komunálneho odpadu niekoľkonásobne vyššie než v predchádzajúcich rokoch, nakoľko v tomto roku bola spustená skúšobná prevádzka vybudovanej časti verejnej kanalizácie a do množstva vyprodukovaného komunálneho odpadu boli zarátané aj splašky.

V okrese Považská Bystrica sa nachádzajú dve zariadenia na zneškodňovanie odpadov-spáľovne a tri zariadenia na zhodnocovanie odpadov.

2.5.3 Lesné hospodárstvo

Lesné hospodárstvo je v rámci katastra obce zabezpečované Urbárskou obcou Mariková, Lesy Slovenskej republiky.

2.5.4 Zásobovanie pitnou vodou

V obci nie je vybudovaná vodovodná sieť. Zásobovanie obyvateľov rodinných domov pitnou vodou je zabezpečované z vlastných studní a gravitačných vodovodov, v prípade obecných budov (škola, škôlka, obecný úrad a zdravotné stredisko) taktiež zo studní, prevádzku ktorých zabezpečuje obec

2.6 Demografický potenciál

Vidiecke sídla majú odlišný demografický potenciál než mestské. Spravidla majú viac obyvateľov v poproduktívnom veku, čo spôsobuje trend odchádzania mladých ľudí do väčších miest za prácou. Starnutie populácie je jedným z hlavných problémov dedín. Odliv ľudských zdrojov z vidieka značne spomaľuje jeho rozvoj, pretože spolu s nimi región prichádza aj o potenciálnych novorodencov. Ľudské zdroje spolu s materiálnymi zdrojmi, kapitálom,

prírodnými zdrojmi a životným prostredím definujú rozvojové možnosti a potenciál obce i regiónu.

2.6.1 Veková štruktúra obyvateľstva

Tab. 7 Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Predproduktívny vek	309	300	300	291	278
Produktívny vek	860	845	855	855	860
Poproduktívny vek	324	317	317	306	301

Vekové zloženie obyvateľstva určuje potenciálny rozvoj daného územia. Väčší počet obyvateľov v produktívnom veku zaručuje pozitívnejší ekonomický vývoj. Vidiecke regióny sú príznačné starnutím populácie viac než ostatné a tento trend nie je možné zastaviť. V roku 2006 bolo v obci Dolná Mariková necelých 20 % celkového počtu obyvateľov v predproduktívnom veku, takmer 60 % v produktívnom veku (15-60 rokov) a takmer 21 % obyvateľov v poproduktívnom veku. Počet obyvateľov v produktívnom veku sa po miernom poklese vyrovnal v roku 2006 hodnotám z roku 2002, avšak počet obyvateľov v predproduktívnom a poproduktívnom veku neustále klesá. Tento trend je spojený pri obyvateľoch v poproduktívnom veku s celkovým poklesom stavu obyvateľstva v obci a s poklesom počtu novonarodených detí pri skupine obyvateľstva v predproduktívnom veku.

Percentuálne zastúpenie jednotlivých vekových skupín obyvateľstva nezaznamenalo v uplynulých rokoch markantné odchýlky od priemeru dosiahnutého vo vidieckych obciach celého okresu Považská Bystrica.

Tab. 8 Predpokladaný vývoj vekovej štruktúry									
Ukazovateľ / Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Predproduktívny vek	273	275	290	295	305	305	305	310	315

Produktívny vek	863	858	875	885	888	888	890	895	895
Poproduktívny vek	294	302	300	300	302	302	305	305	310

V obci Dolná Mariková je veľký predpoklad, že vzhľadom na neustále sa zlepšujúcu úroveň vybavenosti sociálnou a technickou infraštruktúrou, bude počet obyvateľov v nasledujúcom období narastať.

2.6.2 Pohlavná štruktúra obyvateľstva

Pomer žien a mužov v Dolnej Marikovej je relatívne vyrovnaný a v priebehu posledných 5 rokov sa výrazne nezmenil. Muži tvoria zhruba 49 % a ženy 51 % populácie v obci. Tento pomer je zachovaný takmer vo všetkých vidieckych obciach okresu, pričom priemerný vek mužov bol v roku 2002 v celom okrese 34,6 rokov a priemerný vek žien bol 36,8 rokov.

Tab. 9 Pohlavná štruktúra obyvateľstva					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Počet mužov	736	726	726	714	709
Počet žien	754	745	746	738	730

2.6.3 Národnostná štruktúra obyvateľstva

Obec sa nachádza v blízkosti hraníc s Českou republikou a Poľskom, preto najvýraznejšie zastúpenie nielen v obci, ale i v celom okrese majú okrem slovenskej tieto dve národnosti. V Dolnej Marikovej žili k 31.12.2006 dvaja obyvatelia českej a jeden obyvateľ poľskej národnosti, avšak 99,5 % tvoria obyvatelia slovenskej národnosti.

Tab. 10 Trvalo bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti k 31.12.2006							
Ukazovateľ / Národnosť	Trvalo bývajúce obyvateľstvo	Z toho národnosť					
		slovenská	maďarská	rómska	česká	poľská	rusínska
Počet	1439	1436	-	-	2	1	-
Štruktúra (%)	100	99,5	-	-	0,13	0,07	-

2.6.4 Náboženská štruktúra obyvateľstva

Obyvatelia obce sú prevažne rímskokatolíckeho náboženského vyznania, ktoré dominuje v celom okrese Považská Bystrica. V Dolnej Marikovej sa nachádza aj Rímskokatolícky farský úrad. Občania s týmto náboženským vyznaním tvoria 96,6 % z celkového počtu obyvateľov žijúcich v obci. 16 obyvateľov je bez vyznania a mierne je zastúpená aj evanjelická cirkev. Ostatné náboženstvá nie sú v obci zastúpené.

Tab. 11 Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania (%)	
Rímskokatolícke	96,6
Evanjelické	0,5
Gréckokatolícke	-
Pravoslávne	-
Čs. Husitské	-
Bez vyznania	1,9
Ostatné	-
Nezistené	1

2.6.5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva Dolnej Marikovej sa v závislosti od pohlavia výrazne nelíši, muži i ženy majú približne rovnaké percentuálne zastúpenie vo všetkých kategóriách vzdelanosti.

Takmer 46 % všetkých obyvateľov obce má stredné odborné alebo učňovské vzdelanie bez maturity a viac než 22 % obyvateľstva je bez vzdelania resp. so základným vzdelaním. Vysokoškolsky vzdelaní občania tvoria 4 % všetkých obyvateľov. Takmer zanedbateľné zastúpenie má vyššie odborné vzdelanie, ktoré dosiahli len 4 ženy v obci. V medziročnom porovnaní klesá počet obyvateľov so základným vzdelaním a naopak narastá počet tých, ktorí majú ukončené úplné stredné vzdelanie s maturitou, či vysokoškolské vzdelanie. Najvýraznejšiu pomernú zmenu zaznamenal ukazovateľ počtu obyvateľov obce bez vzdelania, kde počet obyvateľov v tejto kategórii klesol o viac než 5 %.

Tab. 13 Vývoj vzdelanostnej štruktúry od roku 2002 do 2006					
Stupeň vzdelania / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Bez vzdelania/zákl. vzdelanie	412	397	394	354	325
Učňovské bez maturity	651	655	642	653	659
Stredné odborné bez maturity					
Úplné stredné s maturitou	170	173	176	180	189
Vyššie odborné	- Muži	-	Ženy	4	Spolu
Bakalárske	-	-	9	15	23
Vysokoškolské	26	28	30	33	38
Deti do 15 rokov	231	219	217	213	201
Stredné odborné bez maturity	335		324		659
Úplné stredné s maturitou	92		97		189
Vyššie odborné	0		4		4
Bakalárske	8		15		23
Vysokoškolské	20		18		38
Deti do 15 rokov	98		103		201

2.6.6 Hustota obyvateľstva

V roku 2006 bola hustota obyvateľstva obce Dolná Mariková 65,1 obyvateľov na 1 km². Tento ukazovateľ sa v medziročnom porovnaní nevykazuje markantné zmeny. Hodnota hustoty obyvateľstva obce patrí v regióne medzi vyššie, nakoľko priemer hodnoty tohto ukazovateľa pre obce okresu s počtom obyvateľov od 500 do 2 000 v roku 2003 bol 69 obyvateľov na 1 km².

Tab. 14 Hustota obyvateľstva od roku 2002 do roku 2006					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Počet obyv. na 1 km ²	67,4	66,5	66,6	65,6	65,1

2.6.7 Počet obyvateľov

Počet obyvateľov obce Dolná Mariková neustále klesá, od roku 2002 sa znížil o 51 obyvateľov, t.j. o takmer 3,5 %. Tento trend však zaznamenávajú takmer všetky vidiecke regióny na Slovensku.

Tab. 15 Počet obyvateľov v obci od roku 2002 do roku 2006					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Počet obyvateľov	1490	1471	1472	1452	1439

V priebehu nasledujúcich rokov sa očakáva mierne zvýšenie počtu obyvateľov, v roku 2015 by tu malo žiť už 1520 obyvateľov, čo predstavuje nárast o takmer 6 %. Tento trend by mala spôsobiť investičná bytová výstavba, ktorá je plánovaná v obci, ako i zvýšenie kvality sociálnej a technickej infraštruktúry a poskytovaných verejných služieb..

Tab. 16 Predpokladaný počet obyvateľov v obci									
Ukazovateľ / Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet obyvateľov	1430	1435	1465	1480	1495	1495	1500	1510	1520

2.6.8 Prírastok obyvateľstva

Najväčší medziročný rozdiel v počte obyvateľov v sledovanom nastal medzi rokmi 2002 a 2003, kedy klesol počet obyvateľov o 26, čo predstavovalo

Tab. 17 Prírastok / úbytok obyvateľstva					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Prirodzený prírastok / úbytok	-15	-24	-12	-7	-10
Migračný prírastok / úbytok	-11	25	-8	-6	-6
Celkový prírastok / úbytok	-26	1	-20	-13	-16

2.6.9 Nezamestnanosť

Celková miera nezamestnanosti vo vidieckych obciach okresu Považská Bystrica bola k 31.12.2004 na úrovni 5,92 %, čo je hlboko pod dlhodobým slovenským priemerom. V obci Dolná Mariková predstavoval počet evidovaných nezamestnaných k tomuto dátumu 6,25 %. Od roku 2002 však v obci počet i pomer evidovaných nezamestnaných neustále klesá, výnimkou bol len rok 2003, kedy sa nezamestnanosť vyšplhala na 7,9 %. Ku kontinuálnemu znižovaniu nezamestnanosti prispelo okrem iného budovanie malých a stredných podnikov priamo v Marikovskej doline, ale i znovuotvorenie niektorých prevádzok v priemyselnom areáli v Považskej Bystrici.

Tab. 18 Vývoj počtu evidovaných nezamestnaných v obci do roku 2006					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Počet nezamestnaných	103	116	92	75	64

V závislosti od doby evidencie nezamestnaných je v súčasnosti najviac dlhodobozamestnaných, t.j. evidovaných viac ako 2 roky. K 31.12.2006 sa tento počet vyšplhal až na 26, čo tvorí viac než 40 % všetkých evidovaných nezamestnaných v obci. Ďalšími výraznými skupinami sú nezamestnaní evidovaní do 3 mesiacov a od 13 do 24 mesiacov.

Tab. 19 Vývoj počtu nezamestnaných podľa doby evidencie					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Do 3 mesiacov	24	37	21	12	17
4 – 6 mesiacov	14	15	11	8	7
7 – 9 mesiacov	11	10	7	6	4
10- 12 mesiacov	11	17	9	6	2
13 – 24 mesiacov	27	16	23	17	8
Nad 24 mesiacov	16	21	21	26	26

Ukazovateľ počtu evidovaných nezamestnaných v závislosti od dosiahnutého vzdelania je priamo závislý na počte obyvateľov v jednotlivých vzdelanostných kategóriách žijúcich v obci. Vo všeobecnosti však najväčšiu skupinu nezamestnaných tvoria obyvatelia s učňovským vzdelaním a najmenej evidovaných nezamestnaných je medzi vysokoškolsky vzdelaným obyvateľstvom, pričom od roku 2002 nebol v obci evidovaný nezamestnaný obyvateľ bez vzdelania.

Tab. 20 Vývoj počtu nezamestnaných podľa dosiahnutého vzdelania od roku 2002 do 2006					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
VŠ	1	1	2	1	0
SOŠ s maturitou	17	19	19	17	9
Gymnázium	4	3	1	1	1
SOU s maturitou	10	12	9	14	11
SOU bez maturity	1	1	0	0	0
Vyučení	51	58	44	32	35
ZŠ	19	22	17	10	8
Bez vzdelania	0	0	0	0	0

2.6.10 Zamestnanosť

K 31.12.2006 žilo v obci 822 ekonomicky aktívnych obyvateľov, pričom muži tvorili 53,5 % z tohto počtu. Najviac ekonomicky aktívneho obyvateľstva bolo vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov a najmenej vo veku od 15 do 19 rokov.

Tab. 21 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa veku a pohlavia k 31.12.2006			
Vek	Muži	Ženy	Spolu
15-19	5	2	7
20-29	104	85	189
30-39	110	100	210
40-49	112	104	216
50-59	101	91	192
60-64	8	-	8
Spolu	440	382	822

Priemysel zamestnával v uplynulom období okolo 19 % zamestnaných obyvateľov obce, pričom najväčší podiel mal textilný, odevný a obuvnícky priemysel, čo je spojené s bohatou odevníckou tradíciou mesta Púchov, ako i s firmou zameranou na výrobu a predaj obuvi, ktorá je lokalizovaná priamo v obci a zamestnáva 55 zamestnancov. Ďalšiu významnú kategóriu zamestnanosti v priemysle tvorí odvetvie zamerané na výrobu, rozvod energií a vody, kde je zamestnaných takmer 5 % pracujúcich obyvateľov obce.

Tab. 22 Vývoj štruktúry zamestnanosti v priemysle podľa priemyselných odvetví (%)					
Odvetvie / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Priemysel spolu	19,5	19	18,2	18,7	18,7
Ťažba nerastných surovín	-	-	-	-	-
Potravinársky priemysel	0,6	0,6	0,4	0,6	0,7
Textilný, odevný a obuvnícky priem.	7,5	7,4	7,3	7,2	7
Drevársky priemysel	2,5	2,3	2,4	2,1	2,2
Polygrafický priemysel	0,2	0,2	0,1	0,3	0,4
Chemický a farmaceutický priem.	3,9	3,8	3,7	3,8	3,9
Výroby, rozvod energií a vody	4,8	4,7	4,3	4,7	4,5

Z nepriemyselných sektorov sa na zamestnanosti obyvateľstva obce v uplynulom období najviac podieľalo stavebníctvo (32 %), obchod (15 %) a školstvo (12 %). Napriek faktu, že ide o vidiecke územie, poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo zamestnávalo v roku 2006 len 2 % pracujúcich obyvateľov obce.

Tab. 23 Priemerný počet zamestnancov žijúcich v obci v nepriemyselných sektoroch (%)					
Sektor / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Poľnohospodárstvo a lesné hosp.	2,3	2,1	2,2	2,2	2
Stavebníctvo	32,1	31,7	31,9	31,4	32
Obchod	15,4	15,2	15,1	14,8	15
Doprava, logistika	1,6	1,7	1,6	1,5	1,6
Pošta a telekomunikácie	1,4	1,4	1,3	1,2	1,1
Peňažníctvo a poisťovníctvo	0,6	0,5	0,6	0,6	0,5
Verejná správa, obrana, povinné soc. zabezp.	3,6	3,6	3,8	3,7	3,8
Školstvo	12,7	12,5	12,5	12,2	12,3
Zdravotníctvo, soc. starostlivosť	4,4	4,2	4,3	4,1	4,2
Ostatné služby	3,9	3,5	3,4	3	3,7

2.7 Bývanie

Dôstojné bývanie je základnou životnou potrebou a dôležitým predpokladom pre priaznivý demografický vývoj v obci. Zabezpečenie primeraného bývania je nákladnou záležitosťou, ktorá

veľakrát presahuje finančné možnosti občanov. Pre rozvoj bývania je potrebné zohľadňovať ekonomickú situáciu občanov, konkrétnu potrebu a reálny dopyt obyvateľov po bývaní v obci.

V súčasnosti sa v obci nachádza spolu 774 bytových jednotiek, z toho 285 sú neobývané. Jedná sa predovšetkým o byty v starých domoch, ktoré nevyhovujú základným požiadavkám na bývanie. Ich rekonštrukcia by v mnohých prípadoch bola nielen finančne náročná ale aj technicky nerealizovateľná. Väčšina týchto domov sa nachádza v odľahlých častiach obce, kde nie je vybudovaná základná infraštruktúra. Obnova vhodného bytového fondu nepostačuje pokrývať požiadavky občanov na bývanie.

Tab. 24 Domový a bytový fond (byty a domy) v roku 2006				
Ukazovateľ / domy	Domy spolu	Neobývané domy	Byty spolu	Neobývané byty
Počet	736	285	774	285

Na jeden trvalo obývaný byt pripadá priemerne 3,17 osôb žijúcich na 46,3 m², z čoho vyplýva, že na jednu osobu pripadá cca 15 m² obytnej plochy.

Tab. 25 Ukazovatele úrovne bývania a vybavenosti domácností					
Ukazovateľ	Priemerný počet				Podiel trvalo obývaných bytov s 3+ obytnými miestnosťami (v %)
	Trvalo bývajúcich osôb na 1 trvalo obývaný byt	m² obytnej plochy na 1 trvalo obývaný byt	Obytných miestností na 1 trvalo obývaný byt	m² obytnej plochy na osobu	
Stav	3,17	46,3	2,77	15	54,6

V súčasnosti sa v obci v malej miere realizuje len individuálna bytová výstavba na pozemkoch v súkromnom vlastníctve. Ich financovanie si zabezpečujú jednotlivé domácnosti.

V blízkej budúcnosti obec plánuje v súlade s Koncepciou štátnej bytovej politiky investičnú bytovú výstavbu financovanú čiastočne z verejných zdrojov. Plánovaná výstavba nájomných bytov by umožnila efektívne využitie pozemkov pri nižších nákladoch na technickú infraštruktúru a rešpektovaní princípov akými sú minimalizácia spotreby energie, negatívnych dosahov na životné prostredie a minimalizácia záberov poľnohospodárskej pôdy.

Poskytnutím bývania hlavne mladým rodinám by sa dosiahol priaznivý vývoj v migrácii obyvateľstva a tým udržanie, prípadne zvýšenie počtu obyvateľov obce. Dôležitou otázkou je aj zabezpečenie bývania pre občanov so zdravotným postihnutím, prestárlych občanov a domácnosti ohrozené sociálnym vylúčením.

Cieľom obce v je zabezpečiť komplexný rozvoj bývania za dosiahnutia európskych štandardov v tejto oblasti.

2.8 Podnikateľské subjekty

V súčasnej dobe sa v Dolnej Marikovej nachádza 11 podnikateľských subjektov. Vo väčšine prípadov sa jedná o malých podnikateľov a živnostníkov, ktorí sa orientujú prevažne na poskytovanie služieb obyvateľom obce a turistom. Spolu zamestnávajú 119 zamestnancov, prevažne obyvateľov obcí Marikovskej doliny.

Tab. 26 Podnikateľské subjekty v obci k 31.12.2006		
Firma	Odvetvie	Počet prac. miest
Elstrote	výroba a predaj obuvi	55
Poľnohospodárske družstvo	poľnohospodárska výroba	27
VABIC	pohostinstvo	9
UNIMARKET	predaj potravín	5
Ing. Anton Martikáň	vývoj a výroba dentálnych implantátov	5
Jaroslav Kalivoda	predaj obuvi a textilu	1
Mária Šulháňová	espresso, predaj potravín	2
Helena Hladká	pohostinstvo	2
Anton Kavalčík	predaj domácich potrieb	2
COOP Jednota	predaj potravín	6
Pavol Ligas	predaj mäsa a údenín	5

Funkciu zásobovania obce základným spotrebným tovarom plní 5 obchodov, v obci sa nachádzajú 3 reštauračné zariadenia. Poľnohospodárske družstvo Dolná Mariková hospodári prevažne na pozemkoch susednej obce Hatné. Významným zamestnávateľom je firma zameraná na výrobu a predaj obuvi, ktorá zamestnáva až 55 zamestnancov.

2.9 Školstvo a šport

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1.7.2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti miest a obcí.

V obci pôsobí jedna materská a jedna základná škola v zriaďovateľskej pôsobnosti obce. Z hľadiska technického stavu budov ako i materiálneho vybavenia sú obe zastarané a je potrebná rozsiahla rekonštrukcia, ktorú plánuje obec v dohľadnom čase realizovať prostredníctvom financovania z Regionálneho operačného programu 2007-2013.

Tab. 27 Celkový počet žiakov v základnej škole v obci od roku 2002 do 2006					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Počet žiakov	331	324	318	315	319

Počet žiakov základnej školy neustále klesá, táto však patrí v regióne medzi väčšie školy nielen vzhľadom na veľkosť obce, ale aj na jej spádovosť. V uplynulom období sa tu počet žiakov pohyboval od 315 v roku 2005 po 331 v roku 2002. V roku 2006 navštevovalo školu 319 žiakov.

Tab. 28 Celkové výdavky MŠ a ZŠ od roku 2002 do 2006 (v tis. Sk)					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
MŠ	600	780	990	942	1 080
ZŠ	3 324	7 274	8 926	8 207	9 844

Možnosti športového vyžitia sú v obci obmedzené, k dispozícii majú futbalové ihrisko a ihrisko pri Základnej škole, kde sa nachádza aj tenisový kurt. V budúcnosti obec plánuje rekonštrukciu a dobudovanie týchto športovísk.

Región však ponúka široké spektrum športových aktivít, ktoré sa neviažu na miestnu športovú infraštruktúru, ako je cykloturistika, turistika, lyžovanie, športový rybolov, vodné športy a poľovníctvo.

2.10 Kultúra

Zabezpečenie kultúry v obci je dôležité nielen z pohľadu kultúrno-spoločenského vyžitia jej vlastných obyvateľov, ale aj v záujme prilákania turizmu. V súčasnej dobe čoraz viac turistov uniká z rušného života miest na vidiek, za tradíciami a vidieckou zábavou našich predkov. Kvalita kultúry v obci poukazuje na spoločenskú úroveň a kultúrnu vyspelosť regiónu. Preto je nutné neustále rozvíjať ponuku kultúrnych podujatí, ako i zabezpečiť vhodné priestory na ich realizáciu a spolupracovať so všetkými subjektmi v regióne na vytvorení koordinovanej siete kultúrnych zariadení a podujatí.

Tab. 29 Výdavky na zabezpečenie kultúry v obci od roku 2002 do 2006 (v tis. Sk)					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Príjmy					
Výdavky	27	28	39	39	52

Za posledných 5 rokov obec investovala z vlastných rozpočtových zdrojov do kultúry spolu 185 00 Sk, pričom tieto výdavky z roka na rok rastú, nakoľko si predstavitelia samosprávy uvedomujú dôležitosť kultúry v živote obce a jej obyvateľov.

Medzi najvýznamnejšie kultúrno-spoločenské podujatia patrí Stretnutie rodákov Dolnej Marikovej, Obecný ples a hodové slávnosti. Tieto však obec plánuje rozšíriť o niekoľko ďalších, napr. Vianočný jarmok.

2.11 Sociálne služby

Sociálne služby upravuje § 14 a nasl. zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov. Sociálne služby sú špecializované činnosti na riešenie sociálnej núdze poskytované príslušným orgánom, obcou, samosprávnym krajom a zariadením sociálnych služieb.

Zákon taxatívne určuje druhy sociálnych služieb. Ide o nasledovné ambulantné, terénne sociálne služby a inštitucionálne služby:

- 1) Opatrovateľská služba
- 2) Spoločné stravovanie
- 3) Prepravná služba
- 4) Starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb
- 5) Sociálna pôžička

Preferuje sa pri tom poskytovanie mimoústavných sociálnych služieb, najmä opatrovateľskej služby a organizovanie spoločného stravovania. Z týchto služieb obec zabezpečuje opatrovateľskú službu a donášku stravy dôchodcom.

Tab. 30 Celkové výdavky obce na zabezpečenie soc. služieb od roku 2002 do 2006 (v tis. Sk)					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Výdavky	10	94	94	527	514

V roku 2006 predstavovali výdavky obce na zabezpečenie sociálnych služieb 514 000 Sk, čo predstavuje od roku 2002 nárast o 504 000 Sk.

2.12 Zdravotníctvo

V obci sa nachádza zdravotné stredisko, v ktorom sídli ambulancia všeobecného lekára pre deti, 2 ambulancie všeobecného lekára pre dospelých, ambulancia zubného lekára, ambulancia gynekologického lekára a lekáreň. Vyššiu zdravotnícku starostlivosť poskytujú zariadenia v Považskej Bystrici a Púchove.

2.13 Cestovný ruch

Najvýznamnejším faktorom rozvoja cestovného ruchu je krásne prírodné prostredie, v ktorom sa obec nachádza. Leží priamo v pohorí Javorníkov a je vyhľadávanou turistickou destináciou regionálneho významu. Spoločne s ostatnými obcami Marikovskej doliny ponúka široké možnosti horskej turistiky. V susednej obci Horná Mariková sa nachádza lyžiarsky vleč,

ktorý je napriek nevýhodným lyžiarskym podmienkam uplynulých zím v prevádzke po väčšinu sezóny vzhľadom na jeho situovanie vo vysokej nadmorskej výške.

2.13.1 Ubytovacie zariadenia

V obci sa nachádza jedno ubytovacie zariadenie, poľovnícka chata Poľana, ktoré však potrebuje rekonštrukciu, aby poskytovalo vhodné ubytovanie aj pre náročnejších klientov.

2.13.2 Reštauračné zariadenia

Nachádzajú sa tu 2 reštauračné zariadenia na vysokej úrovni, chýba však zariadenie, ktoré by spojením tradičných špecialít a vidieckym zariadením bolo lákavé pre turistov vyhľadávajúcich tradície a zvyklosti slovenského vidieka.

2.13.3 Regionálne a miestne atraktivity

2.13.3.1 Zaujímavé lokality

- **Manínska tiesňava**

V roku 1988 bol na priblíženie prírodných krás a zaujímavostí Národnej prírodnej rezervácie Manínska tiesňava s okolím vybudovaný náučný chodník. Jeho trasa vychádza z Považskej Teplej (miestna časť Považskej Bystrice), prechádza obcou Záskanie, PR Kostolecká tiesňava k PR Bosmany, prekračuje hrebeň Veľkého Manína (891 m.n.m.) a zostupuje serpentínami po jeho svahu okolo minerálnych železitých prameňov k východnému bodu. Osemnásť zastávok s informačnými tabuľami podáva geologickú, floristickú a zoologickú charakteristiku tejto vysoko atraktívnej oblasti. Prechod celého okruhu trvá cca 3-4 hodiny.

- **Kostolecká tiesňava**

Chránené územie Kostolecká tiesňava predstavuje asi 500 m dlhá skalná tiesňava, ktorá vznikla epigenetickým zarezaním sa Manínskeho potoka do vápencového brala Drieňovky. Prerezaním sa bradlo rozdelilo na dve časti - Drieňovku a Kavčiu skalú. Kým ľavá strana je rozpadnutá do mnohých bralnatých útvarov a z väčšej časti zarastá hustou vegetáciou, pravá strana vytvára mohutný skalný dóm, tesne pod vrcholom so skalným previsom pseudokrasového

pôvodu. Uprostred padá až k ceste obrovské suťovisko. Najmä na severnej stene kostoleckého piliera vidieť pekné ležaté prevrátené súvrstvia. Záver kaňonu tvorí rad malebných skalných rebier s malým oknom. Tiesňava je charakteristická výskytom mnohých vzácných a chránených rastlinných druhov - žltohlavu európskeho, poniklecu slovenského, túžobníka brestového. Možno tu pozorovať vzácneho zákonom chráneného motýľa jasoňa červenookého /*Parnassius apollo* /L.//.

Vápencové steny tiesňavy patria spolu s terénmi v blízkej Manínskej tiesňave a na Bosmanoch k najrozsiahlejším cvičným skalám na Slovensku. Ponúkajú ideálne možnosti cvičenia techniky lezenia v dĺžke 20 až 200 metrov. 8. júna 1974 sa tu konali prvé majstrovstvá Slovenska v skalolezení ako samostatného športu so zahraničnou účasťou. Cez Kostoleckú tiesňavu prechádza červeno značený turistický chodník vedúci z Považskej Teplej cez Manínsku tiesňavu, Kostoleckú tiesňavu do Súľovských skál, Hričovského Podhradia a Žiliny.

- Súľovské skaly

Národnú prírodnú rezerváciu Súľovské skaly tvoria rôzne vymodelované veže, steny, okná, ihly, ktoré vytvorili skalné mesto. Na Slovensku je to celkom výnimočný fenomén. Hlavnou horninou v území je súľovský zlepenec, ktorý bol vyformovaný do súčasných fantastických tvarov pôsobením rôznych erózných činiteľov. Na skalné extrémne stanovištia sa utiahli niektoré rastlinné druhy z ľadových dôb a vytvárajú tu vzácne reliktné spoločenstvá. Súľovské skaly sú jednou z najstarších rezervácií na Slovensku. Náučný chodník, vedúci cez Súľovské skaly, nás zoznami s prírodnými i historickými zaujímavosťami v oblasti Súľovských skál, prevedie nás cez Súľovský hrad a popri Gotickej bráne.

- Strážovské vrchy

Ľavobrežná časť stredného toku Váhu medzi mestami Trenčín a Považská Bystrica je lemovaná hrebeňmi Strážovských vrchov. Pohorie je charakteristické výraznou členitosťou terénu - od zvlnenej pahorkatiny /do 100 m.n.m./ cez vrchoviny /do 310 m.n.m./, hornatiny /do 420 m.n.m./ až po vysočiny. Najvyšším vrcholom je Strážov /1214 m.n.m./ , podľa ktorého je celé horstvo pomenované.

Geologicky sú Strážovské vrchy jadrovým pohorím budovaným premenenými horninami, väčšiu časť územia však pokrývajú usadené horniny - hlavne vápence a dolomity. Geologická

rozmanitosť bola predpokladom pre vytvorenie bohatej tvarovej členitosti územia - nad krajinu sa dvíhajú mohutné vápencové bralá a rôzne bizardné skalné útvary - veže, bašty, skalné ihly, potoky lemujú skalné tiesňavy. Vodné toky rozbrázdili pohorie množstvom dolín - najdlhšími z nich sú Domanižská dolina, Pružinská dolina, Mojtínska dolina, Podhradská dolina, dolina Tepličky. Najkrajšou dolinou Strážovských vrchov z množstvom jedinečných prírodných scenérií je Manínska dolina s Manínskou, Kostoleckou tiesňavou a bradlom Bosmany. Vsakujúca voda vytvorila vo vrstvách druhohorných vápencov a dolomitov významné rezervoáre pitnej vody považovanej za najkvalitnejšiu vodu na Slovensku. Reakciou podzemných vôd s horninami vzniklo veľa krasových javov - najrozsiahlejšou oblasťou je Mojtínsky kras. Na okraji pohoria po tektonických zlomoch z hĺbky zeme vystupujú mnohé minerálne pramene rôznej výdatnosti. Pri najvýdatnejších vznikli kúpeľné centrá - Rajecké Teplice s prameňom teplým 39,5 ° C, Bojnice s ôsmimi prameňmi s teplotou od 24,5 do 46 ° C, a Trenčianske Teplice so siedmimi prameňmi s teplotou od 36,6 do 40,2 ° C.

Vápencové podložie i výrazná členitosť terénu vytvárajú priaznivé podmienky pre pestré rastlinné spoločenstvá. Najhodnotnejšími sú teplomilné spoločenstvá udomácnené na slnečných skalných stenách a južne orientovaných svahoch. Úzke hlboké skalné kaňony však vytvárajú podmienky i pre rozšírenie alpínskych a subalpínskych druhov. Celý rad rastlinných druhov tu má prirodzenú hranicu svojho rozšírenia či už ide o severnú hranicu teplomilných prvkov, alebo južnú hranicu prvkov horských.

Rovnako ako flóra je pestrá i fauna Strážovských vrchov. Nájdeme tu vzácne druhy chrobákov a motýľov, obojživelníkov, spevavých a dravých vtákov i množstvo poľovnej zveri. Okrem srnčej a poľovnej zveri tu žije diviak, medveď, rys a vysadený muflón. Na ochranu prírodných jedinečností Strážovských vrchov bolo vyhlásených viacero národných prírodných rezervácií - NPR Strážov, NPR Podskalský Roháč, NPR Vápeč, NPR Manínska úžina, NPR Temešská skala, NPR Trubárka, NPR Žihľavník - Baske, NPR Žrebíky, NPR Ostrý vrch, NPR Omšeniarska Baba, NPR Veľký vrch, NPR Rokoš a NPR Bindárka. Územie poskytuje veľa možností pre zimnú i letnú turistiku - je tu pomerne hustá sieť značených turistických chodníkov využiteľných i na cykloturistiku, cvičné horolezecké terény, milovníkov zimných športov uspokojia lyžiarske strediská na Mojtíne, vo fačkovskom sedle, na Homôlke a pod Ostrým vrchom.

Hlavnými turistickými východiskami do Strážovských vrchov od Vážskeho podolia sú mestá Považská Bystrica, Púchov, Ilava, Dubnica nad Váhom, Trenčianske Teplice a Trenčín.

- Javorníky

Pohorie Javorníky sa tiahne v smere SV - JZ na rozhraní Slovenska a Moravy. Je budované horninami flyšového pásma - vrstvami pieskovcov, ílovcových bridlíc a ílovcov. Javorníky sú charakteristické oblými rozložitými hrebeňmi - najvyššie body pohoria dosahujú 900 - 1000 m.n.m. / Veľký Javorník - 1071 m.n.m., Malý Javorník - 1019 m n.m., Orgoňova Kýčera - 957 m.n.m., Stolečný - 956 m.n.m., Lemešná - 950 m.n.m., Makyta - 922 m.n.m./ Územie patrí do mierne teplej oblasti, s postupne sa zvyšujúcou nadmorskou výškou prechádza do chladnej oblasti.

Geologické podložie, nadmorská výška i klimatické podmienky ovplyvnili zloženie vegetácie územia, ktorá je chudobnejšia ako kvetena pohorí s vápencovým podložíom. So stúpajúcou nadmorskou výškou možno na území rozlíšiť viacero vegetačných stupňov. Do výšky 500 m siaha stupeň pahorkatín. Podhorský stupeň, siahajúci do nadmorskej výšky okolo 900 m je najrozšírenejším stupňom oblasti. Vyznačuje sa rozsiahlymi bukovými porastami, pri hornej hranici i s jedľou a smrekom. Vplyv človeka aj tu premenil skladbu lesa - mnohé časti sa úplne premenili na smrekové monokultúry. Najvyšším tu zastúpeným stupňom je horský stupeň, ktorý zasahuje až do výšky nad 1000 m n.m.

Je tu niekoľko charakteristických lesných spoločenstiev - horský jelšový les, karpatský bukový les jedľový a smrečiny. Výrazný vplyv na charakter vegetácie mala činnosť človeka - obrábanie pôdy až do vysokých polôh a pasenie dobytká. Nápadným, umelo vytvoreným povrchovým útvarom sú tzv. kamenice - vznikli zberom a ukladaním kameňov pri čistení pasienkov. Priestor medzi kameňmi sa utesňoval pôdou, čím sa vytvorili podmienky na uchytenie vegetácie.

Z chránených rastlinných druhov sa v Javorníkoch vyskytujú - rebrovka rôznoлистá, plavúne, vstavače. Návštevníci tu nachádzajú veľké množstvo lesných plodov - malín, jahôd, čučoriedok a početné druhy húb.

Zo vzácnych živočíšnych druhov sa tu vyskytujú dravé vtáky - jastrab hnedý, sokol myšiar, kaňa, sovy - výr skalný, plamienka driemavá, veľa druhov spevavcov, obojživelníky - salamandra škvrnitá, mlok karpatský, plazy - užovka obyčajná a zmijovec hladký. Lesy oblasti sú domovom poľovnej zveri - jelenej i srnčej. Miestami hojná je sviňa divá, jazvec obyčajný, mačka divá a ďalšie.

Územím Javorníkov vedie niekoľko značkových chodníkov: Nosice - Horná Mariková - horský hotel Portáš - 11 hodín - modrá značka Považská Bystrica, miestna časť Orlové - Orgoňova Kýčera - Malý Javorník - 10 hodín - modrá značka Trasa hlavným hrebeňom

Javorníkov - Makyta - Papajské sedlo - Portáš - Malý Javorník - Veľký Javorník - Bumbálka - 9 3/4 hodiny - červená značka V horských osadách boli vybudované lyžiarske strediská Čertov, Papradno - Podjavorník, Čerenka, po hlavnom hrebeni Javorníkov vedie v zimnom období frekventovaná lyžiarska bežecká stopa.

- Marikovská dolina

Najdlhšou dolinou na Slovenskej strane javorníkov je Marikovská dolina vymodelovaná vo flyšovom podloží tokom Marikovského potoka. Od jeho ústia do Nosiskej priehrady pri obci Udiča po záver doliny meria približne 27 km. Kopaničiarske osídlenie a spôsob hospodárenia vtlačil krajine charakteristický ráz, ktorý sa zachoval až do dnešných čias. Dolina je husto osídlená - vedie cez Udiču, Hatné, Prosné, Dolnú Maríkovú až do Hornej Maríkovej - obce skladajúcej sa z množstva osád a samôt. Archeologické nálezy svedčia o osídlení tejto oblasti už v neskorej dobe kamennej a dobe bronzovej. Celá dolina najmä jej horná časť bola intenzívne osídlená počas valašskej kolonizácie v 16. storočí. V jednotlivých obciach, osadách i na samotách sa dodnes zachovali ukážky typickej ľudovej architektúry. Charakteristickou pre túto oblasť sú dvojpriestorové zrubové drevenice pokryté šindľovou strechou postavené na kamennej podmurovke. Zaujímavými nápadnými útvarmi vytvorenými ľudskou činnosťou sú tzv. kamenice - vznikli zberom a ukladaním kameňov pri čistení pasienkov.

V dolnej časti doliny sú bočné svahy využívané ako poľnohospodárska pôda, smerom vyššie prechádza do pasienkov a lesa. Nájdeme tu pestré spoločenstvá drevín. Pôvodným porastom bol bukovojedľový les, ktorý sa však zachoval len vo vyšších polohách. Veľké plochy zaberajú vysadené smrekové monokultúry. Na medziach rastú pestré spoločenstvá javorov, líp, jaseňov a liesok. Okolo Marikovského potoka rastie jelšový les. Na miestach pôvodných pasienkov bol vysadený smrekovec opadavý a rôzne druhy borovíc. Lúky a lesy Maríkovej doliny sú veľmi bohaté na lesné plody - jahody, maliny a hlavne rôzne druhy húb.

Nájdeme tu i veľa rastlinných druhov, i keď nie tak rozmanitých ako na vápencovom podloží. Pozornosť pútajú najmä viaceré druhy vstavačov kvitnúcich fialovými a žltými kvetmi na lúkach. Z ďalších vzácných druhov tu rastie orlíček obyčajný, rebrovka rôznolistá, plavúň jedľovitý, vemenník dvojlistý.

Z fauny upúta pozornosť predovšetkým "žijúca skamenelina" - čiernožltá salamandra škvrnitá. Okrem srnčej a jelenej zveri tu má svoj domov sviňa divá a rys ostrovid. Môžeme tu pozorovať množstvo dravých vtákov - jastraba veľkého, kaňu lesnú, kuvika malého a veľa druhov spevavcov.

Návštevníci doliny môžu využiť viacero značených turistických chodníkov: modrá - bočný hrebeň - Nimnica - kúpele - sedlo Kýčera - Modlatín - hotel Portáš modrá - bočný hrebeň - Považská Bystrica, Orlové - sedlo Chrcholinec - Orgoňova Kýčera - Malý Javorník žltá - Horná Maríková, kostol - Orgoňova Kýčera žltá - Horná Maríková, Ráztoka - Malý Javorník žltá - Udiča - Klapce - Bystrický /Považský/ hrad Vyznavačom zimných športov slúži frekventovaná bežecká stopa po hlavnom hrebeni Javorníkov a lyžiarske vleky v Hornej Maríkovej - Ráztoke a Kátline.

- Mojtnín

Mojtínskou dolinou cez kúpele Belušké Slatiny a známe kamenné vráta sa dostaneme do obce Mojtnín, ležiacej na náhornej plošine obkolesenej lúčnymi svahmi s pásmi bukového lesa. Obec sa prvýkrát spomína v roku 1364 ako villa Moite. Patrila ku košeckému hradnému panstvu, časť patrila zemianskej rodine Ladeckých. V 16. a 17. storočí bola pravdepodobne opustená, nanovo ju osídlili v 18. storočí. Väčšina obyvateľov sa venovala poľnohospodárstvu, časť sa zaoberala výrobou dreveného uhlia, ako o tom svedčí názov zaniknutej časti obce - Uhliská.

Z kultúrnych pamiatok pútajú pozornosť zvyšky ľudovej zrubej architektúry a neskoroklasicistický kostol Sv. Cyrila a Metoda postavený v roku 1863. V jeho interiéri sa nachádza oltárny obraz Sv. Cyrila a Metoda a obraz Immaculaty od významného slovenského maliara 19. storočia - Jozefa Božetecha Klemensa. V budove fary visí od toho istého autora obraz najzaujímavejšieho mojtínskeho rodáka - "cisárskeho večného vojaka" Ladislava Gabriša Škultétyho /1738 - 1831/. Ladislav Gabriš Škultéty od svojho trinásteho roku slúžil osemdesiat rokov v službách štyroch cisárov. Prežil 22 vojen na 256 bojiskách a vojenská história ho pokladá za najstaršieho vojaka sveta. Bojoval dvanásťkrát proti Francúzom, sedemkrát proti Prusom, dvakrát proti Turkom a raz proti ruskému cárovi. O osudoch Ladislava Gabriša napísal spisovateľ Ján Martiš dva romány Cisársky večný vojak a V službách štyroch cisárov.

Mojtnín je ideálnym miestom na rekreáciu v letnom i zimnom období. Je to jedno z najvýznamnejších lyžiarskych stredísk v Strážovských vrchoch. Lyžiarom slúži šesť lyžiarskych vlekov s prepravnou kapacitou 3 300 osôb za hodinu a tri lyžiarske turistické trate. V lete obec slúži ako východiskový bod na výlety do Strážovských vrchov. Je križovatkou viacerých značených turistických chodníkov, vedúcich do Zliechova, Radotínskej tiesňavy, doliny Riedka, na Rohatú skalú /866 m n.m./ a Rohatín /832 m n.m./

2.13.3.2 Pamiatky

- Považský hrad

Ruiny Považského hradu vyčnievajú z vysokých brál na strmom kopci s nadmorskou výškou 497 m. Nazývali ho aj Bystrický hrad a patril medzi dôležité hrady na Považí. Za najväčšieho rozkvetu v ňom bývalo asi 400 ľudí.

Hrad má jedinečnú polohu. Cesta naň vedie popri kostole a jednom z dvoch kaštieľov v Považskom Podhradí. Je strmá a skalitá. Vstup do hradu okrem vežovej brány chránili dve bašty, časti silných múrov so strelnými otvormi, cez ktoré sa hradná posádka bránila pred nepriateľom. Spodné miestnosti vežovej brány slúžili ako skladisko pre muníciu. Bola tu vraj aj tajná brána, ktorou sa obyvatelia hradu stýkali s vonkajším svetom, keď počas nebezpečenstva vežová brána bola zamurovaná. Severným smerom vyčnieva štvorhranná veža. Pôvodne to bola väznica. Na východ od nej vidieť hlavnú bránu, tzv. hlásku, ešte dosť zachovanú, ktorou viedla i vozová cesta. Neďaleko bolo skladište pre delá. Tu bol i byt kastelánov. Predhradie obklopovala priekopa (nádržný jarok), ktorá slúžila na obranu počas vojny. Na juhozápadnej strane hradu vidieť zrúcaninu skupiny stavieb, ktoré slúžili ako byty. Prízemné miestnosti boli skladskými, sýpkami, kuchyňami a komorami. Poschodia boli obývané. Hrad bol pôvodne trojposchodový. Ako stavebný materiál používali pieskovec a vápenec, ktoré sú v múroch viditeľné. Podľa neoverených správ bol hrad postavený v r. 1128, v písomných dokumentoch sa prvý raz nepriamo spomína až v roku 1316, v čase Matúša Čáka Trenčianskeho. Tento hrad bol pôvodne drevený.

Ako kráľovský majetok ho spravovali kráľovskí kasteláni. Po Matúšovi Čákovi, ktorý sa ho zmocnil násilím, bol jeho prvým známym držiteľom krajinský sudca Alexander Héderváry. Spolu so svojím synom Mikulášom sídlili na hrade v rokoch 1325 – 1354. Od r. 1354 hrad už patril Pavlovi Ugalimu, pronotárovi a kancelárovi bývalého krajinského sudcu. Koncom 14. storočia panovník Žigmund dal hrad do držby na niekoľko rokov veľmožovi poľského pôvodu Sudivojovi z Ostrorogu, haličskému palatínovi.

V rokoch 1400 – 1424 ho vystriedali Ctibor z Beckova a jeho syn. V 15. storočí sa hrad ako kráľovský dar dostal do súkromného vlastníctva rodu Podmanických. Kráľ Matej Korvín, len čo nastúpil na trón, odmenil Ladislava Podmanického za jeho služby tým, že jemu a jeho potomkom daroval r. 1458 hrad aj s príľahlým panstvom.

Po moháčskej bitke nastali v Uhorsku zložité pomery. Časť šľachty si za panovníka zvolila Jána Zápoľského, druhá bola za Ferdinanda Habsburského. Existencia dvoch korunovaných

panovníkov v krajine mala zhubné následky. Další potomkovia rodu Podmanických Ján a Rafael, ktorí boli prívržencami Jána Zápoľského, väčšiu časť majetkov získali lúpežami. Roku 1545 zomrel Ján Podmanický. Dedičom jeho majetku sa stal Rafael na dobu 13 rokov, pretože zomrel v roku 1558. Rafaelovou smrťou sa skončilo 120-ročné panovanie Podmanikovcov. Po ich vymretí hrad a panstvo predala kráľovská komora r. 1560 Gašparovi Šerédymu a jeho manželke Anne Méreyovej za 53 000 zlatých. Gašpar Serédi zomrel v r. 1563, a to bez potomkov. Vdova Anna Méreyová sa vydala r. 1571 za Ondreja Balašu.

Hrad zastrešený šindľami patril medzi najväčšie dobre opevnené stavby tohto druhu. V čase jeho slávy sa sem privádzala voda podzemnými drevenými potrubiami zo studničky zvanej Sklepitá. O tom svedčilo rozprávanie najstarších občanov obce, ktorých rodičia ešte r. 1912 našli časti takého potrubia. Druhá polovica 17. storočia priniesla hradu búrlivé časy. Definitívny koniec jeho slávy urobili cisárske vojská r. 1698, keď hrad zbúrali a zapálili. V spomienkach starších obyvateľov Podhradia sa zachovalo rozprávanie ich predkov, ktorí spomínali, ako vtedajší obyvatelia sledovali horiaci hrad.

- Kaštieľ v Orlovom

Počiatky histórie Orlovského kaštieľa sú úzko späté s dejinami Považskobystrického hradu. V roku 1612 dal syn Andreja Balašu, Žigmund postaviť v obci Orlové na terase za riekou Váh kaštieľ v renesančnom slohu. V roku 1616 vyhorel. V roku 1733 bol prestavaný v barokovom slohu a rozšírený. Arkádový dvor bol doplnený ústrednou fontánou s barokovými prvkami. Súčasťou interiéru je kaštieľna kaplnka sv. Jána Nepomuckého umiestnená dodnes v ľavom krídle, kde sa konajú pravidelné bohoslužby. Kaštieľ bol sprístupnený verejnosti 1. 5. 1984.

- Kaštieľ v Jasenici

Pôvodne renesančný kaštieľ v Jasenici dal v roku 1618 postaviť Daniel Szunyogh. Dokumentuje to aj dodnes zachovaný latinský nápis umiestnený nad hlavným portálom do kaštieľa.

Dvojpodlažná budova kaštieľa s dvojtraktovou dispozíciou na pôdoryse tvaru L, s ústredným dvojramenným schodišťom bola koncom 18. stor. zbarokizovaná a ďalej upravovaná v 19. a 20. stor. Renesančné valené klenby s lunetami nachádzajúce sa v miestnostiach a trámové stropy na poschodí boli čiastočne vymenené za rovné. Szunyoghovci patrili k popredným zemianskym rodom v Uhorsku. Pochádzali z Abovskej župy. Potom, čo Abovský podžupan Mikuláš

Szunyogh (1390 - 1394) získal v roku 1394 obec Jasenica v Trenčianskej župe, postupne sa do trenčianskej oblasti prisťahovali aj jeho potomkovia a začali si písať prídomok ... z Jasenice. Po roku 1460 sa stali držiteľmi Budatína. Mikulášovi vnuci Bartolomej a Gašpar, žijúci v 15. stor., založili dve základné vetvy rodu. Bartolomej zostal bývať v Jasenici a jeho potomkovia vytvorili zemiansku (jasenickú) líniu rodu. Podľa súpisu z roku 1646/47 do nej patrili Erazmus a Michal Szunyoghovci. Obaja boli majetnými šľachticmi z horného okresu Trenčianskej stolice. Je pravdepodobné, že príslušníci tohto rodu žili v Jasenici a Malej Divinke ešte aj v 19. stor. Zo zemianskej línie vynikli Daniel, (v rokoch 1614 - 1623 trenčiansky slúžny), Michal (v rovnakej funkcii v roku 1783) a Pavol, (v roku 1693 farár obce Trstice v Bratislavskej stolici). Druhú (budatínsku) líniu rodu založil Gašpar Szunyogh, ktorý si zobral za manželku vdovu po Rafaelovi z Hatného a vyženil časť budatínskeho panstva. Väčšiny panstva sa zmocnil donáciou z roku 1487 od kráľa Mateja Korvína. Gašparovi vnuci Ján a Juraj rozdelili túto líniu rodu na dve podvetvy. Obaja boli v roku 1588 povýšení do barónskeho stavu.

Z hľadiska záchrany kultúrneho dedičstva a aj spoločenskej potreby sa v rokoch 1986 - 1990 plánovala obnova renesančného kaštieľa v Jasenici. Po ukončení rekonštrukčných prác mal slúžiť Vlastivednému múzeu v Považskej Bystrici na zriadenie odborného prírodovedného pracoviska a prírodovednej expozície. Žiaľ, k tomu nedošlo, a tak potreba jeho záchrany zostala opäť na niekoľko rokov nevyriešená.

K celkovej obnove objektu kaštieľa sa pristúpilo až v roku 2003, o čo sa zaslúžil Obecný úrad v Jasenici. Obnovený kaštieľ bol verejnosti sprístupnený dňa 4. septembra 2005. V novozrekonštruovanom kaštieli je v súčasnosti umiestnené detašované prírodovedné pracovisko a expozíčné a výstavné priestory Vlastivedného múzea v Považskej Bystrici. Múzeum v nich vymedzilo prírodovednú expozíciu, ktorej ťažiskom je zoologická expozícia dokumentujúca faunu povážskobystrického regiónu. V prípravnom štádiu je expozícia geológie a botaniky. Okrem toho v interiéri kaštieľa sú umiestnené dve dlhodobé výstavy "Regionálna umelecká výroba" a historická výstava "Taká bola Považská Bystrica". V ostatných priestoroch uskutočňuje múzeum plánované výstavy prírodovedného, historického, ako aj umeleckého charakteru a k nim sa viažuce tradičné kultúrno-spoločenské podujatia určené pre širokú verejnosť.

- Pamätná izba Petra Jilemnického - škola Kostolec

V škole, v údolí pod obcou Kostolec, učil v rokoch 1932 - 1936 spisovateľ Peter Jilemnický. V pamätnej izbe v podkroví školy je umiestnená stála expozícia, pripomínajúca jeho

život a dielo. Na pamiatku pobytu P. Jilemnického v Kostolci poriadajú turisti z Považskej Teplej každoročne v apríli turistický pochod "Jilemnického jarná 25 - ka". Tento pochod je zapísaný aj v medzinárodnom turistickom kalendári IVV.

- Zrubová zvonica v Briestennom

V Strážovských vrchoch, na peknej cykloturistickej trase, v podhorskej obci Briestenné /20 km od Považskej Bystrice/ sa nachádzajú významné zvyšky svetskej zrubovej architektúry. Pozoruhodná je najmä zrubová zvonica z 19. storočia, ktorá je zaradená i do zoznamu kultúrnych pamiatok.

- Súľovský hrad

Známejším pojmom ako Súľovský hrad /15. storočie/ sú určite Súľovské skaly, medzi ktorými sú v skalnom meste jeho zrúcaniny. Na ťažšie prístupnom mieste sú už len posledné stopy stredovekej stavby. Hrad vzhľadom na svoju ťažko prístupnú polohu /567 m nad morom/ nemohol mať závažnejšiu obrannú úlohu a skôr sa uplatnil ako článok v signalizačnej sústave.

- Hrad Lednica

Obranný hrad z 13. storočia, dnes ruina, je najneprístupnejším hradom na Slovensku. Náročný výstup, pekný výhľad na krajinu.

- Hrad Vršatec

Nad obcou Vršatské Podhradie sa nachádza ruina hradu Vršatec z 13. storočia. Je najvyššie položeným hradom na vápencovom brale na Slovensku. Dnes asfaltová cesta z obce umožňuje pohodlný prístup takmer k hradu. Spomedzi ruín sa otvára nádherný výhľad na celé Vážske podolie, Strážovské vrchy a Veľkú Fatru.

- Kaštieľ v Klobušiciach

V obci Klobušice /neďaleko Ilavy/ je klasicistický kaštieľ z obdobia okolo roku 1840. Spred neho je pekný výhľad na skupinu skál Vršatca západnej časti Ilavskej kotliny, na východ od kaštieľa je zachovaný anglický park prístupný priamo z hlavnej cesty. V súčasnosti tu sídli Slovenské národné múzeum v Bratislave.

- Hrad Košeca

Na skalnatom kopci medzi Veľkým a Malým Košeckým Podhradím sa nachádzajú pozostatky Košeckého hradu z 13. storočia. K už len nepatrným zvyškom hradu vedie z obce značkovaný chodník. Je tu krásny výhľad na Vápeč a Strážovské vrchy.

- Ilavský hrad

Vznikol pravdepodobne v 12. storočí na vyvýšenej vázskej terase, kde sa dnes rozkladá mesto Ilava. Hradný areál bol niekoľkokrát prebudovaný a slúžil ako hrad, kostol, kláštor, krajinárska trestnica. Bývalý kláštorň, neskôr farský kostol slúži dodnes svojmu účelu, hradný komplex slúži ako nápravnovýchovné zariadenie.

2.13.3.3 *Cirkevné pamiatky*

- Farský kostol Navštívenia Panny Márie - Považská Bystrica

História kostola siaha do 14. storočia, kedy ho dal postaviť pán Považskobystrického hradu a panstva Ján Podmanický. Bol postavený v gotickom slohu ako jednoloďový s polygonálnym uzáverom presbytéria a predstavanou vežou. V roku 1913 - 1914 bola veža zastrešená cibulovou konštrukciou barokového tvaru. K zásadnej prestavbe kostola na modernú trojlodňovú stavbu s dvoma vežami sa pristúpilo v roku 1940. Z pôvodnej stavby zostalo zachované presbytérium, veža a severná časť obvodného muriva lode. Novodobé vitrážové okná sú vyhotovené podľa návrhu Vincenta a Viery Hložníkovcov z roku 1951. Vo vestibule kostola sú v stene zabudované epitafy - renesančný epitaf Rafaela Podmanického z roku 1558, neskororenesančné epitafy Žigmunda Balassu a jeho manželky kňažnej Alžbety Zborowskej z obdobia okolo roku 1620 so zlomkami karyatíd.

- Kaplnka sv. Heleny v Považskej Bystrici

Na kopci nad mestom vo výške 391 m nad morom sa nachádza kaplnka sv. Heleny z roku 1728. Je to jednoloďová stavba s rovným uzáverom presbytéria, za ktorým sa nachádza baroková veža. Kaplnka sa nachádza na modernom sídlisku Rozkvet, napriek tomu je romanticky obklopená lipami, z ktorých jedna má 250 rokov. Je ľahko prístupná z mesta MHD č. 10 a 11. Konajú sa tu pravidelné bohoslužby.

- Kostol sv. Michala Archaniela v Jasenici

Je to neskorobaroková jednoloďová stavba z roku 1781 postavená na mieste predchádzajúceho staršieho objektu.

- Kostol sv. Petra a Pavla - Dolná Mariková

V obci Dolná Mariková bol v roku 1758 na mieste staršieho kostola postavený nový jednoloďový barokový kostol s predstavanou vežou. Pri kostole sa nachádza barokový kostol s predstavanou staršou zbarokizovanou vežou. Pri kostole sa nachádza baroková prícestná socha Panny Márie z roku 1759, znázorňujúca nepoškvrnené počatie.

- Kostol svätej Žofie – Pružina

Kostol pochádza zo 14. storočia. Po príchode Štefana Závodníka v roku 1850 bol kostol zrekonštruovaný a postavený nový bočný oltár, na ktorý umiestnil ranobarokovú sochu Piety. Pri kostole je Kaplnka sv. Žofie, ktorá bola upravená na spôsob lurskej jaskyne. Okolo kostola je Kalvária Sedembolestnej Panny Márie, ktorá má sedem zastavení a kalvária Umučenia Pána, tá má štrnásť zastavení. Pápež Pius IX. udelil pružinskej kalvárii odpustky. V roku 1876 posvätil Závodník základný kameň priestranej Kaplnky sv. Ruženca. Vo výklenkoch sa nachádzajú sošky sv. Vendelína a sv. Štefana. V Brienstennom neďaleko Pružiny sa nachádza zrubová zvonica z 19. storočia, ktorá je zaradená i do zoznamu kultúrnych pamiatok.

- Kostol Narodenia Panny Márie – Prečín

Rímsko-katolícky kostol, pôvodne gotický, koncom 16. storočia a začiatkom 17. storočia renesančne upravený, v rokoch 1737-1798 barokovo prestavaný, v 19. storočí prístavba predsieni. Baroková kaplnka z roku 1758, upravená koncom 18. storočia.

- Kostol Najsvätejšieho srdca Ježišovho - Brvnište

Architektonickou dominantou obce je nový Kostol Najsvätejšieho srdca Ježišovho. Základný kameň kostola posvätil pápež Ján Pavol II dňa 1. júla 1995 v Šaštíne pri príležitosti druhej návštevy Slovenska. Posviacku kostola vykonal dňa 9. júna 1996 nitriansky sídelný biskup J. Em. Ján Chryzostom kardinál Korec.

- Kostol sv. Ondreja – Papradno

Kostol svätého Ondreja je dominantnou stavbou v obci. Je to jednoloďový rímsko-katolícky kostol postavený v neskorom barokovom slohu v roku 1792 za feudálneho panstva grófa M. Esterházyho. V marci 1773 pôsobil na papradňanskej fare františkán Hugolín Gavlovič. Pred kostolom stojí baroková socha sv. Jána Nepomuckého z polovice 18. storočia. V roku 1974 tu bola zriadená lurská jaskyňa so sochou Panny Márie Lurdskej. Schody na pravej strane vedú na chórus, kde sa nachádza nádherný chrámový organ, ktorý je 4. najväčší na Slovensku.

- Kostol svätého Mikuláša Mýrskeho – Domaníža

V obci Domaníža sa podľa písomnej správy nachádzal chrám už v roku 1268. Chrám bol počas uplynulých stáročí viackrát prestavovaný a súčasný stav je z roku 1940. V kostole je trojetážový ranobarokový oltár z roku 1643 k úcte Panne Márii Nanebovzatej. Patrónom chrámu je svätý Mikuláš Mýrsky. Chrám je od začiatku 18. storočia pútnickým chrámom, a to k Panne Škapuliarskej, k úcte ktorej bol v chráme postavený i ranobarokový oltár okolo roku 1700. Vzniklo tu Bratstvo svätého Škapuliara, ktoré bolo i oficiálne potvrdené. Týmto bolo chrámu i oltáru udelené privilégium úplných i čiastočných odpustkov. Na základe tohto privilégia sa Domaníža stala pútnickým miestom.

2.14 Samospráva

Najväčší podiel majetku obce pripadá na stavby a ostatný hmotný investičný majetok. Spolu predstavuje majetok obce hodnotu takmer 24,5 milióna Sk. Nasledujúca tabuľka prezentuje stav majetku obce k 31.12.2006. Obec disponovala týmto majetkom:

Tab. 31 Prehľad majetku obce k 31.12.2006	
Majetok	Suma (v mil. Sk)
Software	46
Pozemky	98
Stavby	11 150
Ostatný HIM	13 153
Majetok spolu	24 447

V priebehu posledných 5 rokov obec hospodárila s kladným hospodárskym výsledkom, pričom zisk sa pohyboval v rozpätí 1,109 až 2,179 milióna Sk. Hospodárenie obce možno považovať za veľmi pozitívne s tendenciou trvalej stability zabezpečenia všetkých potrebných samosprávnych funkcií. Podrobný prehľad o hospodárení obce poskytuje tabuľka 32.

Tab. 32 Prehľad hospodárenia obce v období od roku 2002 do 2006					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Bežné príjmy	8 844	12 078	16 405	17 173	20 414
Kapitálové príjmy	196	94	2 022	1 872	2 279
Príjmy spolu	9 040	13 172	18 427	19 045	22 693
% plnenia príjmov	189	244	113,85	193,10	117
Bežné výdavky	8 521	12 084	15 257	16 048	18 922
Kapitálové výdavky	198	77	1 884	1 174	1 859
Výdavky spolu	8 719	12 161	17 141	17 222	20 781
% plnenia výdavkov	182,64	252,84	127,69	221	248,30
Zisk / strata	1 109	2 179	1 863	1 723	1 266

Tabuľka 33 poskytuje informácie o príjmoch obce z podielových daní a poplatkov počas sledovaných 5 rokov.

Tab. 33 Príjmy obce z podielových daní a poplatkov od roku 2002 do 2006 (tis. SK)					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Podielové dane	2 662	2 716	3 038	6 702	8 090
Miestne poplatky	1 146	1 034	1 177	1 206	1 480

Tabuľka 34 poskytuje podrobný prehľad o výdavkoch obce na zabezpečenie komunálnych služieb od roku 2002 si do roku 2006.

Tab. 34 Výdavky obce na zabezpečenie komunálnych služieb od roku 2002 do 2006 (tis. SK)					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Úprava verejných priestranstiev	312	349	437	388	564
Údržba miestnych komunikácií	245	104	165	230	153

Cintorínske služby	-	-	-	-	-
Verejné osvetlenie	247	200	110	274	270
Iné	-	-	-	-	-

Tabuľka 35 udáva, koľko prostriedkov vynaložila obec na chod samosprávy v rokoch 2002 až 2006.

Tab. 35 Výdavky obce na chod samosprávy od roku 2002 do 2006 (tis. SK)					
Ukazovateľ / Rok	2002	2003	2004	2005	2006
Výdavky	1 789	2 005	2 402	2 457	3 251

3 VÍZIA OBCE

Obec Dolná Mariková je dobrým miestom pre život, ktorá zabezpečuje harmonické podmienky pre život obyvateľov všetkých vekových kategórií. Podieľa sa na tom najmä kvalitné bývanie v kvalitnom prostredí, dostupné vybavenie pre kultúrne a športové vyžitie, odpočinok a voľný čas a rozvoj drobného podnikania. Cieľom je postupné využitie prírodného potenciálu obce so zabezpečením jej ekologickej stability, vybudovanie obce urbanisticky usporiadanej, zabezpečenej bytovou a občianskou vybavenosťou, s potrebnou technickou a sociálnou infraštruktúrou. Rekreačný potenciál obce bude využitý predovšetkým na rozvoj celoročnej vidieckej turistiky orientovanej na miestne tradície. Obec sa bude všetkými prostriedkami podieľať na vybudovaní občianskej spoločnosti na princípoch spolužitia aktivity a solidarity, s dobrými medzilidskými vzťahmi.

4 PRIORITNÉ ROZVOJOVÉ OBLASTI

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je komplexom analýz a na seba nadväzujúcich opatrení. Realizácia jedného opatrenie podmieňuje realizáciu opatrenia ďalšieho, preto je dôležité dôsledne zvážiť jednotlivé kroky pri napĺňaní vízie obce. Základné prioritné rozvojové oblasti obce Dolná Mariková sú nasledovné:

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti hospodárstva a vedecko-technického rozvoja obce zahŕňajú predovšetkým podporu podnikania a poskytnutie vhodných podmienok pre rozvoj malého a stredného podnikania s ohľadom na prírodný a demografický potenciál obce ako i doterajšiu odvetvovú štruktúru.

2. Technická infraštruktúra

V tejto oblasti je dôraz kladený najmä na dobudovanie novej a rekonštrukciu už vybudovanej technickej infraštruktúry ako základnej podmienky pre sociálno-ekonomický rozvoj obce.

3. Životné prostredie

Priority v oblasti životného prostredia sú zamerané na trvaloudržiateľný rozvoj obce prostredníctvom ochrany ovzdušia, ochrany vôd a zabezpečenie kvalitného odpadového hospodárstva so zreteľom na separovaný zber a zhodnocovanie odpadov.

4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pod túto oblasť spadajú opatrenia orientujúce sa na zvýšenie a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry a sociálnych služieb a zabezpečenie týchto služieb pre obyvateľov všetkých vekových kategórií.

5. Školstvo a šport

V oblasti školstva a športu sú zahrnuté opatrenia, ktoré sa venujú rozšíreniu a skvalitneniu školskej a športovej infraštruktúry. Zároveň opatrenia zamerané na rozvoj infraštruktúry športu nepriamo podmieňujú rozvoj cestovného ruchu v obci a celkové skvalitnenie života obyvateľov.

6. Kultúra

Prioritná oblasť kultúra je orientovaná na rozvoj a zabezpečenie kultúrnych, spoločenských, športových a iných voľnočasových aktivít v nadväznosti na miestny a regionálny cestovný ruch a na propagáciu v oblasti kultúry.

7. Cestovný ruch a propagácia

V tejto oblasti sa nachádzajú priority a aktivity zamerané na propagáciu obce ako produktu, vybudovanie relaxačno-rekreačného zázemia obce a podporu podnikania v cestovnom ruchu.

5 SWOT ANALÝZA

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov sa stala SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S – W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov obce k uskutočneniu určitého zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určovaných okolím. Na jej základe môže obec prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

5.1 Hospodárstvo

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • vhodné podmienky na rozvoj drevospracujúceho priemyslu • vhodné podmienky na rozvoj lesného hosp. • dostatok pracovnej sily pre priemysel • výhodná geografická poloha v blízkosti dvoch okresných miest • dobrá dopravná dostupnosť • vysoký podiel obyv. v produktívnom veku	<ul style="list-style-type: none"> • zlý technický stav ciest a komunikácií • absencia železničnej dopravy • absencia vysokorýchlostného širokopásmového internetu • nevysporiadané majetkovo-právne vzťahy k nehnuteľnostiam • nízky rozpočet obce nedovoľuje potrebnú podporu podnikania • nedostatok vlastného investičného kapitálu • nedobudovaná technická infraštruktúra • odliv mladých ľudí • absencia stav. pozemkov vo vlastníctve obce
Príležitosti	Ohrozenia

<ul style="list-style-type: none"> • dostatok ľudských zdrojov • vhodné podmienky na rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva • vysporiadanie vlastníckych vzťahov • zhodnotenie existujúcich remesiel – ich oživenie a rozvoj • rekonštrukcia obecných budov • zriadenie obecnej pily • spolupráca s podnikateľským sektorom • podpora podnikateľov a vytvorenie vhodných podnikateľských podmienok • rozvoj technickej infraštruktúry • rozvoj informačných technológií • prístupnejšie úvery pre MSP • zahraničné investície • možnosť získania nenávratných finančných prostriedkov z fondov EÚ • dobudovanie diaľnice D1 • spájanie kultúrnych, športových a spoločenských podujatí s podnikateľskými aktivitami • zlepšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatok finančných prostriedkov • nevysporiadanie vlastníckych vzťahov • zvyšujúca sa miera nezamestnanosti • zdĺhavá výstavba a rekonštrukcia technickej infraštruktúry • nedostatok investičného kapitálu • administratívna náročnosť pri získavaní prostriedkov z fondov EÚ • nerozširovanie bytového fondu
--	---

5.2 Technická infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • vybudovaná sieť na rozvod elektrickej energie • dobré prepojenie obecnej komunikácie na hlavnú cestnú sieť • dostupná železničná sieť v meste Považská Bystrica a Púchov • existencia verejného osvetlenia • existencia verejného rozhlasu • vyhovujúci systém regionálnej autobusovej dopravy • rozostavaná verejná kanalizácia v prevádzke • ČOV v prevádzke • existencia obecných studní • pravidelný odvoz TKO a separovanie 	<ul style="list-style-type: none"> • nevyhovujúci stav miestnych komunikácií • nevyhovujúci stav verejného rozhlasu • nevyhovujúci stav verejného osvetlenia • absencia verejnej vodovodnej siete • absencia plynofikácie obce • nedobudovaná kanalizačná sieť • nevyhovujúci stav korýt miestnych tokov • nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry • nevyhovujúci tech. stav nehnuteľného majetku obce • absencia chodníkov popri cestách a komunikáciách • nízky počet užívateľov internetu • absencia vysokorýchlostného internetu • mnoho miestnych komunikácií je bez asfaltového povrchu a nie sú majetkovo vysporiadané • nedostatok parkovacích miest v obci • absencia optických dátových rozvodov • absencia zdroja pitnej vody
Príležitosti	Ohrozenia

<ul style="list-style-type: none"> • postupná rekonštrukcia verejného rozhlasu • postupná rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia • rekonštrukcia miestnych ciest a komunikácií • vybudovanie chodníkov popri komunikáciách • rekonštrukcia lávok a mostov • zriadenie vysokorychlostného internetu • zvýšenie počítačovej gramotnosti • výstavba parkovísk • výstavba vodovodnej siete • dostavba kanalizačnej siete • získavanie fin. prostriedkov z fondov EÚ • rozvoj telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí • dostavba diaľnice D1 	<ul style="list-style-type: none"> • poškodzovanie miestnych ciest a komunikácií • zlý technický stav objektov • nedostatočná podpora obcí zo strany štátu • zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií • náročné podmienky pre čerpanie finančných prostriedkov z fondov EÚ • nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk
--	--

5.3 Sociálna infraštruktúra

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • opatrovateľská služba zabezpečovaná obcou • rozvoz obedov dôchodcom • existencia klubu dôchodcov • existencia centra voľného času (CVČ) • existencia zdravotného strediska s lekárnou • existencia základnej školy • existencia materskej školy • rozvinutá sieť sociálnych zariadení a služieb v priľahlých sídlach • existencia futbalového ihriska • existencia športového areálu s tenisovým kurtom • existencia poľovných revírov • existencia cyklotrás • existencia turistických chodníkov • existencia domu kultúry • činný dobrovoľný hasičský zbor • dobre fungujúca spolková činnosť • bohatý knižný fond miestnej knižnice 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatok pracovných príležitostí • absencia domova sociálnych služieb (DSS) • nevyhovujúci technický stav budovy základnej školy • nevyhovujúci technický stav budovy materskej školy • nevyhovujúci technický stav budovy domu kultúry • nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj sociálnych služieb • absencia oddychovej zóny • absencia sociálnych zariadení a inej infraštruktúry pri futbalovom ihrisku • nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich a výstavbu nových športovo-rekreačných objektov • nárast sociálnej ohrozenosti mládeže • nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže • nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť kultúrnych zariadení a ich rozvoj • nerozvinutá kultúrna turistika • slabá propagácia kultúrnych aktivít obce

<ul style="list-style-type: none"> • dobre zásobené obchody tovarom • káblový televízny rozvod 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočná podpora tradičných remesiel • chýbajúce služby
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • zriadenie DSS • efektívnejšie využívanie CVČ • postupná rekonštrukcia základnej školy • postupná rekonštrukcia materskej školy • postupná rekonštrukcia zdravotného strediska • rekonštrukcia domu kultúry • možnosť použitia 2% daní daňových subjektov • zlepšenie sociálneho povedomia • rozšírenie opatrovateľskej služby • zlepšenie štandardu zdravotného strediska • zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby • možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ • zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľstva, žiakov a učiteľov • zefektívnenie spolupráce s vzdelávacími, športovými a kultúrnymi subjektmi na regionálnej úrovni • úprava cyklotrás a turistických chodníkov 	<ul style="list-style-type: none"> • starnutie obyvateľstva • zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva • zhoršovanie zdravotného stavu obyvateľstva • pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť • vplyv nežiaducich javov spoločnosti na deti a mládež • nedostatok finančných prostriedkov na údržbu zariadení sociálnej starostlivosti, škôl a športovísk, na rozvoj kultúry • nezáujem obyvateľstva o rozvoj kultúry • slabá podpora obcí zo strany štátu a VÚC v oblasti zdravotníctva, školstva, športu i kultúry • posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre

<ul style="list-style-type: none"> • podpora záujmových krúžkov • spracovanie ročného programu kultúrnych a športových podujatí • usporadúvanie Dňa obce a iných podujatí • rozvinúť kultúrne povedomie a tradície mládeže • cezhraničná spolupráca s ČR vo všetkých oblastiach života • lepšia koordinovanosť a propagácia podujatí obce a okolitých obcí • obnova tradícií a remesiel • podpora miestnych spolkov 	
---	--

5.4 Životné prostredie

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • spustená prevádzka ČOV • existujúci systém likvidácie odpadov • obhospodarované TTP 	<ul style="list-style-type: none"> • absencia verejného vodovodu • nedobudovaná verejná kanalizácia • zlý stav vodných tokov • neudržiavané koryto rieky • tvoriace sa čierne skládky • neúcta ľudí k životnému prostrediu • pokles podzemných vôd • nárast individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy • absencia zberného dvora pre separovaný zber odpadu • využívanie pevných palív na vykurovanie domácností • nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti životného prostredia • kyslé dažde znehodnocujúce lesné porasty • využívanie umelých hnojív spôsobuje acidifikáciu pôdy

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • rozšírenie kanalizačnej siete • vybudovanie verejného vodovodu • úprava korýt a brehov riek • zmena palivovej základne • využívanie alternatívnych a obnoviteľných zdrojov energie • zachovanie a propagácia prírodného dedičstva • odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd • zvýšiť povedomie obyvateľstva v oblasti životného prostredia • možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ 	<ul style="list-style-type: none"> • ohrozená kvalita spodnej vody • nedostatok pitnej vody • devastácia prírody motokrosovým športom (najmä počas 6-dňovej motokrosovej súťaže) • rozvoj „tvrdého“ turizmu, ktorý neberie ohľad na potreby miestneho obyvateľstva a prostredia • nadmerná hospodárska činnosť negatívne vplyvajúca na stav životného prostredia • nadmerné využívanie fosílnych palív domácnosťami • znečistenie ovzdušia strednými zdrojmi znečistenia • zníženie biodiverzity • nárast množstva vyprodukovaných odpadov

5.5 Cestovný ruch a public relation

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • existencia budovy TIK • horské prostredie • existencia pôvodnej architektúry • výhodná poloha obce v blízkosti dvoch okresných miest • dobrá dopravná dostupnosť obce • bohaté kultúrne dedičstvo • prírodné krásy v okolí obce • existencia poľovníckeho revíru • existencia cykloturistických trás a turistických chodníkov • blízkosť lyžiarskeho vleku 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočne rozvinutý cestovný ruch • chýba zariadenie TIK • absencia ubytovacích kapacít • nedostatočná informovanosť obyvateľstva o možnostiach podnikania v cestovnom ruchu • nedostatočná propagácia obce a regiónu • chýbajúce služby v cestovnom ruchu • absencia rekreačného zázemia obce • nedostatočná spolupráca s cestovnými kancelárkami • slabá propagácia ľudových tradícií a remesiel, ako i miestnych špecifik • nedostatok športovísk potenciálne využiteľných návštevníkmi obce

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • uvedenie TIK do prevádzky • rekonštrukcia pôvodných usadlických osád s možnosťou ubytovania • rekonštrukcia poľovnickej chaty a jej využitie pre cestovný ruch • rozvíjanie oddychovej turistiky v okolí • rekonštrukcia cyklotrás a turistických chodníkov a ich využitie pre cestovný ruch • spracovanie multimediálnych propagačných materiálov vo viacjazyčnom prevedení • zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami a inými subjektmi v CR • možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ • Zmapovanie a propagácia prírodných, kultúrnych a historických daností územia 	<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj „tvrdého“ turizmu, ktorý neberie ohľad na potreby miestneho obyvateľstva a prostredia • prítomnosť CHKO výrazne obmedzí rozvoj aktivít cestovného ruchu v obci • nedostatok kapitálu • pomalá návratnosť investícií v cestovnom ruchu • neochota miestnych obyvateľov prispôbiť svoj život turistickému ruchu

6 STRATEGICKÉ PLÁNOVANIE

Na základe analýzy súčasnej situácie, predpokladov ďalšieho rozvoja a očakávaní bol pre obec Dolná Mariková navrhnutý nasledujúci strategický cieľ:

Zabezpečiť vyrovnaný hospodársko-sociálny rozvoj obce Dolná Mariková prostredníctvom trvaloudržiateľného využívania miestneho potenciálu rešpektujúc enviromentálne požiadavky tunajšieho prostredia. Hlavné rozvojové aktivity smerujú do ekologicky nezávadných prevádzok v oblasti priemyslu a cestovného ruchu a do rozvoja remeselnej výroby. Zároveň je potrebné brať ohľad na zvyšovanie kvality života obyvateľstva prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia technickej a sociálnej infraštruktúry.

Globálne ciele rozvoja

Globálne ciele rozvoja definujú strategický zámer za jednotlivé rozvojové oblasti. Strategický zámer je rozpracovaný na jednotlivé ciele rozvoja, ktoré budú zabezpečené príslušnými opatreniami.

- Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj
- Technická infraštruktúra
- Životné prostredie
- Sociálna oblasť a zdravotníctvo
- Školstvo a šport
- Kultúra
- Cestovný ruch a propagácia

6.1 Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Strategický zámer:

Zlepšenie podmienok pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom kladeným na malé a stredné podnikanie. Takýmto spôsobom bude zabezpečené zvýšenie úrovne zamestnanosti v obci, ako i úrovne a kvality služieb poskytovaných obyvateľstvu. Táto rozvojová oblasť podporuje zachovanie a rozvoj tradičných remesiel a ich ďalšie využitie vo vidieckom cestovnom ruchu.

Cieľ 6.1.1 Podpora malého a stredného podnikania

Opatrenie 6.1.1.1 Spracovať stratégiu podpory podnikania a zvýšenie informovanosti o možnostiach podpory podnikania zo strany verejných subjektov

Aktivita:

- Analýza možností rozvoja podnikateľských aktivít na území obce
- Analýza a priebežná aktualizácia verejných výdavkových programov pre podporu podnikania
- Prezentácia foriem podpory podnikateľských subjektov zo strany obce

Opatrenie 6.1.1.2 Vymedziť prenajímateľné obecné priestory pre potrebné služby a remeselné dielne

Aktivita:

- Rekonštrukcia vybraných budov a úprava príslušných pozemkov a ich príprava na prenájom podnikateľským subjektom

Opatrenie 6.1.1.3 Zakladanie malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce

Aktivita:

- Analýza možností rozvoja podnikateľských aktivít obcou
- Spracovanie podnikateľského zámeru obce
- Príprava podmienok pre založenie podnikateľského subjektu
- Založenie podnikateľského subjektu

Opatrenie 6.1.1.4 Podpora podnikania prostredníctvom poskytnutia vhodných podmienok

Aktivita:

- Poskytnutie vhodných pozemkov a priestorov na podnikanie
- Dobudovanie technickej infraštruktúry
- Zvýšenie kvality poskytovaných verejných služieb a ich rozšírenie o nové služby

Opatrenie 6.1.1.5 Výstavba priemyselného parku

Aktivita:

- Vymedzenie vhodnej lokality na alokáciu priemyselného parku
- Získanie investorov a podnikateľov v oblasti priemyslu
- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Vybudovanie priemyselného parku a potrebnej infraštruktúry

Opatrenie 6.1.1.6 Spracovanie a aktualizácia Územno-plánovacej dokumentácie

Aktivita:

- Zber analýz a podkladov
- Spracovanie ÚPN
- Priebežná aktualizácia ÚPN

Cieľ 6.1.2 Zachovanie a rozvoj tradičných remeselných odvetví

Opatrenie 6.1.2.1 Vytvoriť postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel

Aktivita:

- Nadviazať spoluprácu obce, vzdelávacích inštitúcií, podnikateľských subjektov a obyvateľov obce pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel

Opatrenie 6.1.2.2 Podpora vytvárania remeselných dielní a dvorov

Aktivita

- Výber a rekonštrukcia objektov vhodných na zriadenie remeselných dielní
- Materiálne zabezpečenie remeselných dvorov predmetmi s kultúrnohistorickou hodnotou

Opatrenie 6.1.2.3 Propagácia remeselných dielní a výrobkov na kultúrno-spoločenských podujatiach organizovaných v obci

Aktivita:

- Organizácia tradičných jarmokov, hodových slávností, festivalov
- Zabezpečiť účasť remeselníkov na organizovaných podujatiach a poskytnúť im možnosť prezentovať svoje výrobky

6.2 Technická infraštruktúra

Strategický zámer:

Rozvoj dopravnej a občianskej infraštruktúry prostredníctvom rekonštrukcie už vybudovanej a dobudovania novej zabezpečí zvýšenie kvality života obyvateľstva, rozvoj podnikateľských aktivít a zvýšenie celkovej atraktivity obce Dolná Mariková ako vyspelej a modernej obce, ktorá dbá na kvalitu života svojich obyvateľov.

Cieľ 6.2.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry

Opatrenie 6.2.1.1 Rekonštrukcia miestnych ciest a komunikácií

Aktivita:

- Vysporiadanie vlastníckych vzťahov k príslušným pozemkom
- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia ciest a komunikácií

Opatrenie 6.2.1.2 Výstavba chodníkov v obci

Aktivita:

- Určiť vhodné trasy chodníkov
- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Výstavba chodníkov

Opatrenie 6.2.1.3 Výstavba parkoviska

Aktivita:

- Vyčlenenie vhodnej lokality
- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Výstavba parkoviska

Opatrenie 6.2.1.4 Rekonštrukcia autobusových zastávok

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia zastávok

Cieľ 6.2.2 Rozvoj občianskej infraštruktúry

Opatrenie 6.2.2.1 Dostavba verejnej kanalizácie

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Dostavba kanalizačného zberača

Opatrenie 6.2.2.2 Rekonštrukcia lávok a mostov

Aktivita:

- Analýza súčasného stavu
- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia lávok a mostov

Opatrenie 6.2.2.3 Vybudovanie verejného vodovodu

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Výstavba vodovodnej siete

Opatrenie 6.2.2.4 Rekonštrukcia Domu kultúry

Aktivita:

- Technická dokumentácia
- Rekonštrukcia budovy Domu kultúry

Opatrenie 6.2.2.5 Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia

Opatrenie 6.2.2.6 Rekonštrukcia obecného rozhlasu

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia obecného rozhlasu

Opatrenie 6.2.2.7 Rekonštrukcia budovy Obecného úradu

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia Obecného úradu

Opatrenie 6.2.2.8 Úprava a rekonštrukcia priestranstva v okolí Obecného úradu- vybudovanie centrálnej oddychovej zóny

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia a úprava priestranstva

Opatrenie 6.2.2.9 Rekonštrukcia a estetizácia cintorína

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Výkon pozemných prác a výsadba zelene

Opatrenie 6.2.2.10 Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia budovy a zariadenia hasičskej zbrojnice

Opatrenie 6.2.2.11 Úprava verejných priestranstiev

Aktivita:

- Spracovanie technickej dokumentácie
- Kultivácia verejných priestranstiev a výsadba zelene

Opatrenie 6.2.2.12 Zavedenie vysokorýchlostného internetu v obci

Aktivita:

- Výber vhodného riešenia
- Výber najvhodnejšieho poskytovateľa internetových služieb
- Inštalácia zariadení a pripojenie domácností

6.3 Životné prostredie

Strategický zámer:

Cieľom obce je zachovanie súčasného stavu životného prostredia a zvyšovanie jeho kvality, ako i eliminácia ohrozenia a neustála osвета a informovanosť o dôležitosti zachovania prírodného bohatstva.

Cieľ 6.3.1 Ochrana ovzdušia

Opatrenie 6.3.1.1 Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia - domácnosti

Aktivita:

- Obmedziť spaľovanie fosílnych palív
- Prechod na alternatívne možnosti vykurovania

Opatrenie 6.3.1.2 Znížiť množstvo emisií produkovaných obecnými budovami

Aktivita:

- Prechod na alternatívne zdroje energie v obecných objektoch
- Technická dokumentácia
- Alternatívne možnosti vykurovania obecných budov

Cieľ 6.3.2 Ochrana vôd

Opatrenie 6.3.2.1 Zabezpečiť zníženie znečisťovania povrchových a podzemných vôd splaškami

Aktivita:

- Dostavba verejnej kanalizácie
- Napojenie domácností

Opatrenie 6.3.2.2 Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody a minimalizovať straty vo vodovodných sieťach

Aktivita:

- Výstavba verejného vodovodu
- Pravidelný monitoring vodovodnej siete

Opatrenie 6.3.2.3 Obnoviť prirodzené vodozadržné funkcie tokov a inundačných území

Aktivita:

- Rekultivácia korýt vodných tokov
- Pravidelný monitoring

Opatrenie 6.3.2.4 Regulácia korýt miestnych tokov- Marikovka s prítokmi

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Regulácia a spevnenie korýt miestnych tokov

Opatrenie 6.3.2.5 Výstavba odvodňovacích kanálov

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Výstavba odvodňovacích kanálov

Cieľ 6.3.3 Odpadové hospodárstvo

Opatrenie 6.3.3.1 Permanentné znižovanie skladovanej časti odpadov produkovaných v obci

Aktivita:

- Zabezpečenie zberného kontajnera 6-krát ročne
- Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov

Opatrenie 6.3.3.2 Zabezpečiť separovanie komunálneho odpadu v obci

Aktivita:

- Ekonomicky motivovať obyvateľstvo k separovaniu odpadu
- Zabezpečiť podmienky vhodné pre realizáciu separovaného zberu

Opatrenie 6.3.3.3 Výstavba zberného dvora pre separovaný zber

Aktivita:

- Vymedzenie vhodného priestoru na alokovanie zberného dvora
- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Výstavba zberného dvora

Opatrenie 6.3.3.4 Likvidácia čiernych skládok na území obce

Aktivita:

- Lokalizácia čiernych skládok
- Likvidácia čiernych skládok
- Zabezpečiť alternatívne možnosti likvidácie hlavných druhov odpadov, tvoriacich čierne skládky
- Vypracovať systém sankcií na zamedzenie opätovného vzniku čiernych skládok

Opatrenie 6.3.3.5 Vybudovanie skládky biologického odpadu

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Vybudovanie skládky biologického odpadu

6.4 Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Strategický zámer:

Rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry a sociálnych služieb je jednou z najdôležitejších úloh miestnej samosprávy, ako i iných subjektov verejnej správy a prispieva k celkovému skvalitneniu života obyvateľstva. Strategickým zámerom obce je najmä skvalitnenie zdravotnej starostlivosti o občanov a starostlivosti o prestárlych obyvateľov.

Cieľ 6.4.1 Rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry a sociálnych služieb

Opatrenie 6.4.1.1 Rekonštrukcia existujúceho nevyužitého objektu na Domov dôchodcov a sociálnej starostlivosti s kapacitou 30 miest

Aktivita:

- Technická dokumentácia
- Rekonštrukcia objektu na DDSS
- Personálne a materiálne zabezpečenie DDSS

Opatrenie 6.4.1.2 Zriadenie klubu dôchodcov

Aktivita:

- Vyčlenenie vhodného objektu
- Úprava objektu
- Materiálne a personálne zabezpečenie klubu dôchodcov

Opatrenie 6.4.1.3 Zriadenie komunitného centra

Aktivita:

- Rekonštrukcia vhodného objektu
- Materiálne a personálne zabezpečenie

Opatrenie 6.4.1.4 Rekonštrukcia zdravotného strediska

Aktivita:

- Technická dokumentácia
- Realizácia rekonštrukcie existujúceho zdravotného strediska

Opatrenie 6.4.1.5 Zlepšenie úrovne poskytovania domácej opatrovateľskej starostlivosti

Aktivita:

- Zvýšenie kvality poskytovaných služieb
- V prípade potreby zvýšenie personálnych kapacít

Opatrenie 6.4.1.6 Výstavba nájomných bytov

Aktivita:

- Vymedzenie vhodnej lokality a vysporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom
- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Výstavba bytovky

6.5 Školstvo a šport

Strategický zámer:

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže, zlepšenie technického stavu ako i vybavenia základnej a materskej školy a rozvoj infraštruktúry športu nielen pre deti a mládež, ale i pre ostatných miestnych obyvateľov a turistov.

Cieľ 6.5.1 Rozvoj školskej infraštruktúry

Opatrenie 6.5.1.1 Komplexná rekonštrukcia budovy základnej školy

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia základnej školy

Opatrenie 6.5.1.2 Rekonštrukcia budovy materskej školy

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia materskej školy

Cieľ 6.5.2 Rozvoj infraštruktúry športu

Opatrenie 6.5.1.1 Rekonštrukcia športového areálu pri škole

Aktivita:

- Rekonštrukcia 2 ihrísk
- Rekonštrukcia tenisového kurtu

Opatrenie 6.5.1.2 Dobudovanie futbalového areálu

Aktivita:

- Technická dokumentácia
- Úprava pozemku
- Dobudovanie areálu

6.6 Kultúra

Strategický zámer:

Zabezpečenie kultúrneho vyžitia a dostatočného množstva voľnočasových aktivít pre obyvateľov obce ako i pre turistov. Zabezpečenie kultúrnej osvetu a propagácie kultúry v obci.

Cieľ 6.6.1 Rozvoj kultúrnych, spoločenských, športových a iných voľnočasových aktivít v nadväznosti na miestny a regionálny cestovný ruch

Opatrenie 6.6.1.1 Vytvoriť prepojenie obce so subjektmi kultúry a cestovného ruchu

Aktivita:

- Personálne zabezpečenie

Opatrenie 6.6.1.2 Zachovanie a rozvoj ľudových tradícií a ich maximálne využitie v cestovnom ruchu

Aktivita:

- Zabezpečenie priestorov, finančných a materiálnych prostriedkov, organizačné zabezpečenie

Opatrenie 6.6.1.3 Rekonštrukcia budovy Domu kultúry

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia budovy

Opatrenie 6.6.1.4 Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí- Hodové slávnosti, Obecný ples, Stretnutie rodákov, Vianočný jarmok, ...

Aktivita:

- Personálne, materiálne, finančné a organizačné zabezpečenie

Opatrenie 6.6.1.5 Vybudovanie turistických a náučných trás, cyklotrás s využitím kultúrno-historického, folklórneho a prírodného bohatstva

Aktivita:

- Personálne a organizačné zabezpečenie
- Výber vhodných trás
- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Realizácia trás

Cieľ 6.6.2 Organizačné zabezpečenie

Opatrenie 6.6.2.1 Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí pre obec na celý rok a jeho priebežná aktualizácia

Aktivita:

- Personálne a organizačné zabezpečenie
- Vytvoriť spoluprácu v oblasti kultúry v celom regióne
- Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí v obci
- Podieľať sa na spracovaní kalendára kultúrnych podujatí v regióne

Cieľ 6.6.3 Propagácia v oblasti kultúry

Opatrenie 6.6.3.1 Spracovať komplexnú koncepciu propagácie obce v multimediálnej forme

Aktivita:

- Personálne a finančné zabezpečenie
- Spracovanie koncepcie propagácie obce

Opatrenie 6.6.3.2 Spracovať informačný bulletin o obci pre subjekty cestovného ruchu

Aktivita:

- Personálne a finančné zabezpečenie
- Spracovanie informačného bulletinu obce

Opatrenie 6.6.3.3 Propagácia kultúry v obci na internete prostredníctvom webovej stránky obce

Aktivita:

- Finančné, prípadne personálne zabezpečenie
- Tvorba kvalitnej webovej stránky obce
- Priebežná aktualizácia webovej stránky obce

6.7 Cestovný ruch a propagácia

Strategický zámer:

Vybudovať imidž obce ako miesta pre odpočinok a relax, využitie miestneho prírodného, kultúrneho a historického potenciálu pre rozvoj vidieckeho cestovného ruchu.

Cieľ 6.7.1 Propagácia obce

Opatrenie 6.7.1.1 Spracovať komplexnú koncepciu propagácie obce v multimediálnej forme

Aktivita:

- Personálne a finančné zabezpečenie
- Spracovanie koncepcie propagácie obce

Opatrenie 6.7.1.2 Spracovať informačný bulletin o obci pre subjekty cestovného ruchu

Aktivita:

- Personálne a finančné zabezpečenie
- Spracovanie informačného bulletinu obce

Opatrenie 6.7.1.3 Propagácia obce na internete prostredníctvom webovej stránky obce orientovaná na domácich i zahraničných turistov

Aktivita:

- Finančné, prípadne personálne zabezpečenie
- Tvorba kvalitnej webovej stránky obce v minimálne dvojjazyčnom prevedení (slovenský a anglický jazyk)
- Priebežná aktualizácia webovej stránky obce

Opatrenie 6.7.1.4 Uviesť do prevádzky existujúcu Turistickú informačnú kanceláriu

Aktivita:

- Materiálne a personálne zabezpečenie
- Uvedenie TIK do prevádzky

Cieľ 6.7.2 Rekreačno-relaxačné zázemie obce

Opatrenie 6.7.2.1 Vybudovanie oddychovej zóny v obci

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie

- Vybudovanie oddychovej zóny

Opatrenie 6.7.2.2 Rekonštrukcia športového areálu pri škole a dobudovanie futbalového areálu

Aktivita:

- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Rekonštrukcia a dobudovanie športových areálov

Opatrenie 6.7.2.3 Budovanie turistických a náučných chodníkov

Aktivita:

- Vytýčenie vhodných trás
- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Realizácia výstavby

Opatrenie 6.7.2.4 Budovanie cykloturistických trás

Aktivita:

- Vytýčenie vhodných trás
- Vypracovanie technickej dokumentácie
- Realizácia výstavby

Opatrenie 6.7.2.5 Zapojiť sa do jednotného značenia turistických chodníkov a cykloturistických trás v regióne

Aktivita:

- Tvorba a realizácia jednotného značenia
- Osadenie informačných tabúl

Opatrenie 6.7.2.6 Spolupráca so subjektmi v cestovnom ruchu na regionálnej, národnej i nadnárodnej úrovni

Aktivita:

- Vytvorenie spolupráce so subjektmi v cestovnom ruchu
- Tvorba spoločnej stratégie a postupu v rozvoji vidieckeho cestovného ruchu

Cieľ 6.7.3 Podpora podnikania v oblasti cestovného ruchu

Opatrenie 6.7.3.1 Podporovať podnikateľské subjekty v cestovnom ruchu ako i iné inštitúcie pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a iných grantových schém.

Aktivita:

- Personálne zabezpečenie

7 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

7.1 Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Cieľ 6.1.1		Podpora malého a stredného podnikania
Opatrenie		Merateľné indikátory
Opatrenie 6.1.1.1	Spracovať stratégiu podpory podnikania a zvýšenie informovanosti o možnostiach podpory podnikania zo strany verejných subjektov	<ul style="list-style-type: none"> - počet vypracovaných stratégií - počet informovaných subjektov - počet podporených subjektov - počet novovytvorených subjektov
Opatrenie 6.1.1.2	Vymedziť prenajímateľné obecné priestory pre potrebné služby a remeselné dielne	<ul style="list-style-type: none"> - m² zrekonštruovaných plôch pre remeselné dielne a služby - počet novovytvorených prac. miest - objem vyprodukovanej produkcie za rok v SKK
Opatrenie 6.1.1.3	Zakladanie malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce	<ul style="list-style-type: none"> - počet novozaložených podnikov - počet novovytvorených prac. miest - ekonomická aktivita obce - miera nezamestnanosti v obci - objem vyprodukovaného HDP
Opatrenie 6.1.1.4	Podpora podnikania prostredníctvom poskytnutia vhodných podmienok	<ul style="list-style-type: none"> - počet novozaložených podnikov - počet novovytvorených prac. miest - objem vyprodukovanej produkcie za rok v SKK
Opatrenie 6.1.1.5	Výstavba priemyselného parku	<ul style="list-style-type: none"> - objem preinvestovaných prostr. v SKK - počet novovytvorených prac. miest
Opatrenie 6.1.1.6	Spracovanie a aktualizácia Územno-plánovacej dokumentácie	<ul style="list-style-type: none"> - počet vytvorených dokumentov

Cieľ 6.1.2		Zachovanie a rozvoj tradičných remeselných odvetví
Opatrenie		Merateľné indikátory
Opatrenie 6.1.2.1	Vytvoriť postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel	- výška prostriedkov prerozdelená v rámci podpory - počet vyškolených remeselníkov - počet novovytvorených prac. miest
Opatrenie 6.1.2.2	Podpora vytvárania remeselných dielní a dvorov	- počet novozaložených podnikov - počet novovytvorených prac. miest - objem vyprodukovaného tovaru/ služieb v SKK
Opatrenie 6.1.2.3	Propagácia remeselných dielní a výrobkov na kultúrno-spoločenských podujatiach organizovaných v obci	- objem produkcie predanej v rámci podujatí - počet návštevníkov podujatí - počet nadregionálnych zákazníkov

7.2 Technická infraštruktúra

Cieľ 6.2.1		Rozvoj dopravnej infraštruktúry
Opatrenie		Merateľné indikátory
Opatrenie 6.2.1.1	Rekonštrukcia miestnych ciest a komunikácií	- km zrekonštruovaných komunikácií - počet dočasne vytvorených prac. miest - počet obyvateľov využívajúcich zrekonštruované komunikácie
Opatrenie 6.2.1.2	Výstavba chodníkov v obci	- km vybudovaných chodníkov - počet dočasne vytvorených prac. miest - počet obyv. využívajúcich chodníky - počet dopravných nehôd za účasti chodcov
Opatrenie 6.2.1.3	Výstavba parkoviska	- m ² položeného asfaltového povrchu - počet parkujúcich vozidiel počas bežného dňa/ počas podujatia

Opatrenie 6.2.1.4	Rekonštrukcia autobusových zastávok	- počet zrekonštruovaných zastávok
----------------------	-------------------------------------	------------------------------------

Cieľ 6.2.2 Rozvoj občianskej infraštruktúry		
Opatrenie		Merateľné indikátory
Opatrenie 6.2.2.1	Dostavba verejnej kanalizácie	- počet novopripojených domácností - km novovybudovanej kanalizačnej siete - m ³ odvedenej splaškovej vody
Opatrenie 6.2.2.2	Rekonštrukcia lávok a mostov	- počet zrekonštruovaných lávok - počet zrekonštruovaných mostov
Opatrenie 6.2.2.3	Vybudovanie verejného vodovodu	- počet novopripojených domácností - km novovybudovanej vodovodnej siete
Opatrenie 6.2.2.4	Rekonštrukcia Domu kultúry	- zníženie koeficientu prestupu tepla - m ² strešnej krytiny - m ² podlahovej krytiny - počet kultúrno-spoločenských podujatí za 1 rok
Opatrenie 6.2.2.5	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia	- osvetlenie obce v % - zníženie spotreby elektrickej energie
Opatrenie 6.2.2.6	Rekonštrukcia obecného rozhlasu	- informovanosť obyvateľov obce v % - počet novonainštalovaných reprosústav - počet zrekonštruovaných reprosústav
Opatrenie 6.2.2.7	Rekonštrukcia budovy Obecného úradu	- zníženie koeficientu prestupu tepla - m ² strešnej krytiny - m ² podlahovej krytiny
Opatrenie 6.2.2.8	Úprava a rekonštrukcia priestranstva v okolí Obecného úradu- vybudovanie centrálnej oddychovej zóny	- počet dočasne vytvorených prac. miest - m ² položenej dlažby - počet vysadených krov a drevín - m ² upravených verejných plôch
Opatrenie 6.2.2.9	Rekonštrukcia a estetizácia cintorína	- počet vysadených krov a drevín - m ² upravených verejných plôch

Opatrenie 6.2.2.10	Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	- zníženie koeficientu prestupu tepla - m ² strešnej krytiny - m ² podlahovej krytiny
Opatrenie 6.2.2.11	Úprava verejných priestranstiev	- počet vysadených krov a drevín - m ² upravených verejných plôch
Opatrenie 6.2.2.12	Zavedenie vysokorýchlostného internetu v obci	- počet pripojených domácností - objem stiahnutých dát za 1 mesiac - celková dĺžka pripojenia

7.3 Životné prostredie

Cieľ 6.3.1	Ochrana ovzdušia	
	Opatrenie	Merateľné indikátory
Opatrenie 6.3.1.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia - domácnosti	- počet domácností s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie
Opatrenie 6.3.1.2	Znížiť množstvo emisií produkovaných obecnými budovami	- počet obecných budov s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie

Cieľ 6.3.2	Ochrana vôd	
	Opatrenie	Merateľné indikátory
Opatrenie 6.3.2.1	Zabezpečiť zníženie znečisťovania povrchových a podzemných vôd splaškami	- m ³ splaškovej vody vyčistenej v ČOV - m ³ splaškovej vody odvedenej kanalizáciou - počet novopripojených domácností na kanalizačný zberač
Opatrenie 6.3.2.2	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody a minimalizovať straty vo vodovodných sieťach	- km novovybudovanej vodovodnej siete - počet pripojených domácností
Opatrenie 6.3.2.3	Obnoviť prirodzené vodozádržné funkcie tokov a inundačných území	- km obnovených riečnych korýt

Opatrenie 6.3.2.4	Regulácia korýt miestnych tokov- Marikovka s prítokmi	- km zregulovaných a upravených korýt miestnych tokov
Opatrenie 6.3.2.5	Výstavba odvodňovacích kanálov	- km vystavaných odvodňovacích kanálov

Cieľ 6.3.3	Odpadové hospodárstvo	
	Opatrenie	Merateľné indikátory
Opatrenie 6.3.3.1	Permanentné znižovanie skladovanej časti odpadov produkovaných v obci	- zníženie množstva odpadov v tonách - SKK zo separovaného zberu odpadu
Opatrenie 6.3.3.2	Zabezpečiť separovanie komunálneho odpadu v obci	- objem vyseparovaného odpadu v t - SKK zo separovaného odpadu
Opatrenie 6.3.3.3	Výstavba zberného dvora pre separovaný zber	- objem vyseparovaného odpadu v tonách - SKK zo separovaného odpadu
Opatrenie 6.3.3.4	Likvidácia čiernych skládok na území obce	- m ² rekultivovanej plochy čiernych skládok
Opatrenie 6.3.3.5	Vybudovanie skládky biologického odpadu	- objem uskladneného odpadu v tonách

7.4 Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Cieľ 6.4.1	Rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry a sociálnych služieb	
	Opatrenie	Merateľné indikátory
Opatrenie 6.4.1.1	Rekonštrukcia existujúceho nevyužitého objektu na Domov dôchodcov a sociálnej starostlivosti s kapacitou 30 miest	- počet novovytvorených miest v DDSS - m ² zrekonštruovanej plochy - počet novovytvorených prac. miest
Opatrenie 6.4.1.2	Zriadenie klubu dôchodcov	- počet miest v klube dôchodcov - počet novoposkytovaných služieb
Opatrenie 6.4.1.3	Zriadenie komunitného centra	- počet novoposkytovaných služieb - počet klientov

Opatrenie 6.4.1.4	Rekonštrukcia zdravotného strediska	<ul style="list-style-type: none"> - počet ambulancií - počet ošetrovaných pacientov - m² zrekonštruovanej podlahovej krytiny
Opatrenie 6.4.1.5	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej opatrovateľskej starostlivosti	<ul style="list-style-type: none"> - počet opatrovaných klientov - počet opatrovateliek s príslušným vzdelaním - počet novoposkytovaných služieb
Opatrenie 6.4.1.6	Výstavba nájomných bytov	<ul style="list-style-type: none"> - počet nájomných bytov - obytná plocha - počet ubytovaných rodín - počet ubytovaných osôb

7.5 Školstvo a šport

<i>Cieľ 6.5.1</i>	<i>Rozvoj školskej infraštruktúry</i>	
	Opatrenie	Merateľné indikátory
Opatrenie 6.5.1.1	Komplexná rekonštrukcia budovy základnej školy	<ul style="list-style-type: none"> - zníženie koeficientu prestupu tepla - m² zrekonštruovanej strešnej krytiny - m² zrekonštr. podlahovej krytiny
Opatrenie 6.5.1.2	Rekonštrukcia budovy materskej školy	<ul style="list-style-type: none"> - zníženie koeficientu prestupu tepla - m² zrekonštruovanej strešnej krytiny - m² zrekonštr. podlahovej krytiny

<i>Cieľ 6.5.2</i>	<i>Rozvoj infraštruktúry športu</i>	
	Opatrenie	Merateľné indikátory
Opatrenie 6.5.2.1	Rekonštrukcia športového areálu pri škole	<ul style="list-style-type: none"> - m² zrekonštruovaných ihrísk - počet obyvateľov využívajúcich športový areál
Opatrenie 6.5.2.2	Dobudovanie futbalového areálu	<ul style="list-style-type: none"> - m² zrekonštruovanej plochy - počet nových návštevníkov obce - počet futbalových zápasov ročne

7.6 Kultúra

Cieľ 6.6.1 <i>Rozvoj kultúrnych, spoločenských, športových a iných voľnočasových aktivít v nadväznosti na miestny a regionálny cestovný ruch</i>		
Opatrenie		Merateľné indikátory
Opatrenie 6.6.1.1	Vytvoriť prepojenie obce so subjektmi kultúry a cestovného ruchu	- počet novovytvorených kontaktov - počet uzatvorených zmlúv
Opatrenie 6.6.1.2	Zachovanie a rozvoj ľudových tradícií a ich maximálne využitie v cestovnom ruchu	- počet zorganizovaných podujatí - počet návštevníkov podujatí
Opatrenie 6.6.1.3	Rekonštrukcia budovy Domu kultúry	- zníženie koeficientu prestupu tepla - m ² zrekonštruovanej strešnej krytiny - m ² zrekonštruovanej podlahovej krytiny - počet kultúrno-spoločenských podujatí
Opatrenie 6.6.1.4	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí- Hodové slávnosti, Obecný ples, Stretnutie rodákov, Vianočný jarmok, ...	- počet zorganizovaných podujatí - počet návštevníkov podujatí
Opatrenie 6.6.1.5	Vybudovanie turistických a náučných trás, cyklotrás s využitím kultúrno-historického, folklórneho a prírodného bohatstva	- km vybudovaných turistických trás - počet návštevníkov

Cieľ 6.6.2 <i>Organizačné zabezpečenie</i>		
Opatrenie		Merateľné indikátory
Opatrenie 6.6.2.1	Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí pre obec na celý rok a jeho priebežná aktualizácia	- počet vytlačených a distribuovaných publikácií - zvýšenie návštevnosti kultúrnych podujatí

Cieľ 6.6.3		Propagácia v oblasti kultúry
Opatrenie		Merateľné indikátory
Opatrenie 6.6.3.1	Spracovať komplexnú koncepciu propagácie obce v multimediálnej forme	- počet vytlačených a distribuovaných publikácií - zvýšenie návštevnosti kultúrnych podujatí
Opatrenie 6.6.3.2	Spracovať informačný bulletin o obci pre subjekty cestovného ruchu	- počet vytlačených a distribuovaných publikácií - zvýšenie návštevnosti kultúrnych podujatí
Opatrenie 6.6.3.3	Propagácia kultúry v obci na internete prostredníctvom webovej stránky obce	- počet prístupov na webstránku

7.7 Cestovný ruch a propagácia

Cieľ 6.7.1		Propagácia obce
Opatrenie		Merateľné indikátory
Opatrenie 6.7.1.1	Spracovať komplexnú koncepciu propagácie obce v multimediálnej forme	- počet vytlačených a distribuovaných publikácií - zvýšenie návštevnosti obce
Opatrenie 6.7.1.2	Spracovať informačný bulletin o obci pre subjekty cestovného ruchu	- počet vytlačených a distribuovaných publikácií - zvýšenie návštevnosti obce
Opatrenie 6.7.1.3	Propagácia obce na internete prostredníctvom webovej stránky obce orientovaná na domácich i zahraničných turistov	- počet prístupov na webovú stránku obce
Opatrenie 6.7.1.4	Uviesť do prevádzky existujúcu Turistickú informačnú kanceláriu	- počet novovytvorených prac. miest - zvýšenie návštevnosti obce - počet turistov využívajúcich služby TIK

Cieľ 6.7.2		Rekreačno-relaxačné zázemie obce
Opatrenie		Merateľné indikátory
Opatrenie 6.7.2.1	Vybudovanie oddychovej zóny v obci	<ul style="list-style-type: none"> - m² upravených oddychových plôch - počet vysadených kríkov a drevín - počet lavičiek pre oddych - počet obyvateľov využívajúcich oddychovú zónu
Opatrenie 6.7.2.2	Rekonštrukcia športového areálu pri škole a dobudovanie futbalového areálu	<ul style="list-style-type: none"> - m² upravenej plochy ihrísk - počet obyvateľov využívajúcich športový / futbalový areál
Opatrenie 6.7.2.3	Budovanie turistických a náučných chodníkov	<ul style="list-style-type: none"> - km vybudovaných trás - počet návštevníkov obce
Opatrenie 6.7.2.4	Budovanie cykloturistických trás	<ul style="list-style-type: none"> - km vybudovaných trás - počet návštevníkov obce
Opatrenie 6.7.2.5	Zapojiť sa do jednotného značenia turistických chodníkov a cykloturistických trás v regióne	<ul style="list-style-type: none"> - km trás označených regionálnym značením - km trás napojených na regionálne cyklotrasy a turistické chodníky
Opatrenie 6.7.2.6	Spolupráca so subjektmi v cestovnom ruchu na regionálnej, národnej i nadnárodnej úrovni	<ul style="list-style-type: none"> - počet kontaktov - počet novouzatvorených zmlúv - počet medzinárodných zmlúv

Cieľ 6.7.3		Podpora podnikania v oblasti cestovného ruchu
Opatrenie		Merateľné indikátory
Opatrenie 6.7.3.1	Podporovať podnikateľské subjekty v cestovnom ruchu ako i iné inštitúcie pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov a iných grantových schém.	<ul style="list-style-type: none"> - počet podnikateľských subjektov v cestovnom ruchu, ktoré získali NFP z fondov EÚ alebo iných grantových schém - počet úspešných projektov v obci - množstvo preinvestovaných prostriedkov v EUR

8 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

8.1 Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

8.1.1 Finančný plán

<i>Cieľ 6.1.1</i>		<i>Podpora malého a stredného podnikania</i>		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.1.1.1	Spracovať stratégiu podpory podnikania a zvýšenie informovanosti o možnostiach podpory podnikania zo strany verejných subjektov	10 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, iné grantové schémy	Podnikateľské subjekty, obec
Opatrenie 6.1.1.2	Vymedziť prenajímateľné obecné priestory pre potrebné služby a remeselné dielne	Podľa potreby	Rozpočet obce	-
Opatrenie 6.1.1.3	Zakladanie malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce	3 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, iné grantové schémy	Podnikateľské subjekty, obec
Opatrenie 6.1.1.4	Podpora podnikania prostredníctvom poskytnutia vhodných podmienok	Podľa potreby	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Podnikateľské subjekty, obec
Opatrenie 6.1.1.5	Výstavba priemyselného parku	200 000 na vysporiadanie pozemku	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Podnikateľské subjekty, obec

Opatrenie 6.1.1.6	Sprac. a aktualizácia Územno- plánovacej dokumentácie	500 000	Rozpočet obce	Obec
----------------------	--	---------	---------------	------

Cieľ 6.1.2		<i>Zachovanie a rozvoj tradičných remeselných odvetví</i>		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.1.2.1	Vytvoriť postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel	10 000	Rozpočet obce, podnikateľské subjekty, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Podnikateľské subjekty, obec
Opatrenie 6.1.2.2	Podpora vytvárania remeselných dielní a dvorov	50 000	Rozpočet obce, podnikateľské subjekty, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Podnikateľské subjekty, obec
Opatrenie 6.1.2.3	Propagácia remeselných dielní a výrobkov na kultúrno- spoločenských podujatiach organizovaných v obci	50 000	Rozpočet obce, podnikateľské subjekty, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Podnikateľské subjekty, obec

8.1.2 Časový harmonogram

Cieľ 6.1.1		Podpora malého a stredného podnikania								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.1.1.1	Spracovať stratégiu podpory podnikania a zvýšenie informovanosti o možnostiach podpory podnikania zo strany verejných subjektov									
Opatrenie 6.1.1.2	Vymedziť prenajímateľné obecné priestory pre potrebné služby a remeselné dielne									
Opatrenie 6.1.1.3	Zakladanie MSP s majetkovou účasťou obce									
Opatrenie 6.1.1.4	Podpora podnikania prostredníctvom poskytnutia vhodných podmienok									
Opatrenie 6.1.1.5	Výstavba priemyselného parku									
Opatrenie 6.1.1.6	Spracovanie a aktualizácia Územno-plánovacej dokumentácie									

Cieľ 6.1.2		Zachovanie a rozvoj tradičných remeselných odvetví								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.1.2.1	Vytvoriť postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel									
Opatrenie 6.1.2.2	Podpora vytvárania remeselných dielní a dvorov									
Opatrenie 6.1.2.3	Propagácia remeselných dielní a výrobkov na kultúrno-spoločenských podujatiach organizovaných v obci									

8.2 Technická infraštruktúra

8.2.1 Finančný plán

Cieľ 6.2.1		Rozvoj dopravnej infraštruktúry		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.2.1.1	Rekonštrukcia miestnych ciest a komunikácií	15 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ	Obec
Opatrenie 6.2.1.2	Výstavba chodníkov v obci	3 000 000	Rozpočet obce, SSC a.s., ŠF EÚ	Obec, SSC a.s.
Opatrenie 6.2.1.3	Výstavba parkoviska	2 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ	Obec
Opatrenie 6.2.1.4	Rekonštrukcia autobusových zastávok	200 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec

Cieľ 6.2.2		Rozvoj občianskej infraštruktúry		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.2.2.1	Dostavba verejnej kanalizácie	45 000 000	Rozpočet obce, Severoslov. vodárenská spoločnosť, ŠF EÚ	Obec, Severoslov. vodárenská spoločnosť
Opatrenie 6.2.2.2	Rekonštrukcia lávok a mostov	3 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.2.2.3	Vybudovanie verejného vodovodu	35 000 000	Rozpočet obce, Severoslov. vodárenská spoločnosť, ŠF EÚ	Obec, Severoslov. vodárenská spoločnosť
Opatrenie 6.2.2.4	Rekonštrukcia Domu kultúry	3 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.2.2.5	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia	1 800 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.2.2.6	Rekonštrukcia obecného rozhlasu	900 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.2.2.7	Rekonštrukcia budovy Obecného úradu	500 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ	Obec

Opatrenie 6.2.2.8	Úprava a rekonštrukcia priestranstva v okolí OÚ- vybudovanie centrálnej oddychovej zóny	1 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.2.2.9	Rekonštrukcia a estetizácia cintorína	500 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ	Obec
Opatrenie 6.2.2.10	Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	250 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.2.2.11	Úprava verejných priestranstiev	300 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.2.2.12	Zavedenie vysokorychlostného internetu v obci	2 400 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec

8.2.2 Časový harmonogram

Cieľ 6.2.1		Rozvoj dopravnej infraštruktúry								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.2.1.1	Rekonštrukcia miestnych ciest a komunikácií									
Opatrenie 6.2.1.2	Výstavba chodníkov v obci									
Opatrenie 6.2.1.3	Výstavba parkoviska									
Opatrenie 6.2.1.4	Rekonštrukcia autobusových zastávok									

Cieľ 6.2.2		Rozvoj občianskej infraštruktúry								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.2.2.1	Dostavba verejnej kanalizácie									
Opatrenie 6.2.2.2	Rekonštrukcia lávok a mostov									
Opatrenie 6.2.2.3	Vybudovanie verejného vodovodu									
Opatrenie 6.2.2.4	Rekonštrukcia Domu kultúry									
Opatrenie 6.2.2.5	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia									
Opatrenie 6.2.2.6	Rekonštrukcia obecného rozhlasu									
Opatrenie 6.2.2.7	Rekonštrukcia budovy Obecného úradu									
Opatrenie 6.2.2.8	Úprava a rekonštrukcia priestranstva v okolí Obecného úradu- vybudovanie centrálnej oddychovej zóny									
Opatrenie 6.2.2.9	Rekonštrukcia a estetizácia cintorína									
Opatrenie 6.2.2.10	Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice									
Opatrenie 6.2.2.11	Úprava verejných priestranstiev									
Opatrenie 6.2.2.12	Zavedenie vysokorýchlostného internetu v obci									

8.3 Životné prostredie

8.3.1 Finančný plán

Cieľ 6.3.1	Ochrana ovzdušia			
	Opatrenie	Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.3.1.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia - domácnosti	Podľa potreby	Domácnosti	-
Opatrenie 6.3.1.2	Znížiť množstvo emisií produkovaných obecnými budovami	12 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec

Cieľ 6.3.2	Ochrana vôd			
	Opatrenie	Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.3.2.1	Zabezpečiť zníženie znečisťovania povrchových a podzemných vôd splaškami	45 000 000	Rozpočet obce, Severoslov. vodárenská spoločnosť, ŠF EÚ	Obec, Severoslov. vodárenská spoločnosť
Opatrenie 6.3.2.2	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody a minimalizovať straty vo vodovodných sieťach	35 000 000	Rozpočet obce, Severoslov. vodárenská spoločnosť, ŠF EÚ	Obec, Severoslov. vodárenská spoločnosť

Opatrenie 6.3.2.3	Obnoviť prirodzené vodozádržné funkcie tokov a inundačných území	Podľa potreby	Slovenský vodohosp. podnik, ŠF EÚ	Slovenský vodohosp. podnik
Opatrenie 6.3.2.4	Regulácia korýt miestnych tokov- Marikovka s prítokmi	Podľa potreby	Správca toku	
Opatrenie 6.3.2.5	Výstavba odvodňovacích kanálov	1 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ	Obec

Cieľ 6.3.3		Odpadové hospodárstvo		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.3.3.1	Permanentné znižovanie skladovanej časti odpadov produkovaných v obci	35 000 ročne	Rozpočet obce	-
Opatrenie 6.3.3.2	Zabezpečiť separovanie komunálneho odpadu v obci	30 000 ročne	Rozpočet obce	-
Opatrenie 6.3.3.3	Výstavba zberného dvora pre separovaný zber	1 500 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.3.3.4	Likvidácia čiernych skládok na území obce	20 000 ročne	Rozpočet obce	-
Opatrenie 6.3.3.5	Vybudovanie skládky biologického odpadu	3 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec

8.3.2 Časový harmonogram

Cieľ 6.3.1		Ochrana ovzdušia								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.3.1.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia - domácnosti									
Opatrenie 6.3.1.2	Znížiť množstvo emisií produkovaných obecnými budovami									

Cieľ 6.3.2		Ochrana vôd								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.3.2.1	Zabezpečiť zníženie znečisťovania povrchových a podzemných vôd splaškami									
Opatrenie 6.3.2.2	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody a minimalizovať straty vo vodovodných sieťach									
Opatrenie 6.3.2.3	Obnoviť prirodzené vodozádržné funkcie tokov a inundačných území									
Opatrenie 6.3.2.4	Regulácia korýt miestnych tokov- Marikovka s prítokmi									
Opatrenie 6.3.2.5	Výstavba odvodňovacích kanálov									

Cieľ 6.3.3		Odpadové hospodárstvo								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.3.3.1	Permanentné znižovanie skladovanej časti odpadov produkovaných v obci									
Opatrenie 6.3.3.2	Zabezpečiť separovanie komunálneho odpadu v obci									
Opatrenie 6.3.3.3	Výstavba zberného dvora pre separovaný zber									
Opatrenie 6.3.3.4	Likvidácia čiernych skládok na území obce									
Opatrenie 6.3.3.5	Vybudovanie skládky biologického odpadu									

8.4 Sociálna oblasť a zdravotníctvo

8.4.1 Finančný plán

Cieľ 6.4.1		Rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry a sociálnych služieb		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.4.1.1	Rekonštrukcia existujúceho nevyužíteho objektu na Domov dôchodcov a sociálnej starostlivosti s kapacitou 30 miest	12 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy,	Obec

Opatrenie 6.4.1.2	Zriadenie klubu dôchodcov	5 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy,	Obec
Opatrenie 6.4.1.3	Zriadenie komunitného centra	750 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy, neziskové organizácie	Obec, neziskový sektor
Opatrenie 6.4.1.4	Rekonštrukcia zdravotného strediska	4 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.4.1.5	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej opatrovateľskej starostlivosti	Podľa potreby	Rozpočet obce	-
Opatrenie 6.4.1.6	Výstavba nájomných bytov	50 000 000	Štátny rozpočet, úverové zdroje, rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec

8.4.2 Časový harmonogram

Cieľ 6.4.1		Rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry a sociálnych služieb								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.4.1.1	Rekonštrukcia existujúceho nevyužíteho objektu na Domov dôchodcov a sociálnej starostlivosti s kapacitou 30 miest									
Opatrenie 6.4.1.2	Zriadenie klubu dôchodcov									
Opatrenie 6.4.1.3	Zriadenie komunitného centra									
Opatrenie 6.4.1.4	Rekonštrukcia zdravotného strediska									
Opatrenie 6.4.1.5	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej opatrovateľskej starostlivosti									
Opatrenie 6.4.1.6	Výstavba nájomných bytov									

8.5 Školstvo a šport

8.5.1 Finančný plán

Cieľ 6.5.1		Rozvoj školskej infraštruktúry		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.5.1.1	Komplexná rekonštrukcia budovy základnej školy	20 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ	Obec

Opatrenie 6.5.1.2	Rekonštrukcia budovy materskej školy	6 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ	Obec
----------------------	---	-----------	-------------------------	------

Cieľ 6.5.2	Rozvoj infraštruktúry športu			
	Opatrenie	Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadateľa
Opatrenie 6.5.2.1	Rekonštrukcia športového areálu pri škole	2 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.5.2.2	Dobudovanie futbalového areálu	1 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec

8.5.2 Časový harmonogram

Cieľ 6.5.1	Rozvoj školskej infraštruktúry									
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.5.1.1	Komplexná rekonštrukcia budovy základnej školy									
Opatrenie 6.5.1.2	Rekonštrukcia budovy materskej školy									

Cieľ 6.5.2	Rozvoj infraštruktúry športu									
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.5.2.1	Rekonštrukcia športového areálu pri škole									
Opatrenie 6.5.2.2	Dobudovanie futbalového areálu									

8.6 Kultúra

8.6.1 Finančný plán

Cieľ 6.6.1	<i>Rozvoj kultúrnych, spoločenských, športových a iných voľnočasových aktivít v nadväznosti na miestny a regionálny cestovný ruch</i>			
	Opatrenie	Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.6.1.1	Vytvoriť prepojenie obce so subjektmi kultúry a cestovného ruchu	Podľa potreby	Rozpočet obce, grantové schémy	Obec, podnikateľské subjekty
Opatrenie 6.6.1.2	Zachovanie a rozvoj ľudových tradícií a ich maximálne využitie v cestovnom ruchu	40 000 ročne	Rozpočet obce	-
Opatrenie 6.6.1.3	Rekonštrukcia budovy Domu kultúry	3 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.6.1.4	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí- Hodové slávnosti, Obecný ples, Stretnutie rodákov, Vianočný jarmok, ...	100 000 ročne	Rozpočet obce	-
Opatrenie 6.6.1.5	Vybudovanie turistických a náučných trás, cyklotrás s využitím kultúrno- historického, folklórneho a prírodného bohatstva	300 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec

Cieľ 6.6.2		Organizačné zabezpečenie		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.6.2.1	Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí pre obec na celý rok a jeho priebežná aktualizácia	5 000 ročne	Rozpočet obce	-

Cieľ 6.6.3		Propagácia v oblasti kultúry		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.6.3.1	Spracovať komplexnú koncepciu propagácie obce v multimediálnej forme	50 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.6.3.2	Spracovať informačný bulletin o obci pre subjekty cestovného ruchu	10 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.6.3.3	Propagácia kultúry v obci na internete prostredníctvom webovej stránky obce	10 000 ročne	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec

8.6.2 Časový harmonogram

Cieľ 6.6.1		Rozvoj kultúrnych, spoločenských, športových a iných voľnočasových aktivít v nadväznosti na miestny a regionálny cestovný ruch								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.6.1.1	Vytvoriť prepojenie obce so subjektmi kultúry a CR									
Opatrenie 6.6.1.2	Zachovanie a rozvoj ľudových tradícií a ich maximálne využitie v cestovnom ruchu									
Opatrenie 6.6.1.3	Rekonštrukcia budovy Domu kultúry									
Opatrenie 6.6.1.4	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí- Hodové slávnosti, Obecný ples, Stretnutie rodákov, Vianočný jarmok, ...									
Opatrenie 6.6.1.5	Vybudovanie turistických a náučných trás, cyklotrás s využitím kultúrno-historického, folklórneho a prírodného bohatstva									

Cieľ 6.6.2		Organizačné zabezpečenie								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.6.2.1	Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí pre obec na celý rok a jeho priebežná aktualizácia									

Cieľ 6.6.3		Propagácia v oblasti kultúry								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.6.3.1	Spracovať komplexnú koncepciu propagácie obce v multimediálnej forme									
Opatrenie 6.6.3.2	Spracovať informačný bulletin o obci pre subjekty cestovného ruchu									
Opatrenie 6.6.3.3	Propagácia kultúry v obci na internete prostredníctvom webovej stránky obce									

8.7 Cestovný ruch a propagácia

8.7.1 Finančný plán

Cieľ 6.7.1		Propagácia obce		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.7.1.1	Spracovať komplexnú koncepciu propagácie obce v multimediálnej forme	50 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.7.1.2	Spracovať informačný bulletin o obci pre subjekty cestovného ruchu	10 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.7.1.3	Propagácia obce na internete prostredníctvom webovej stránky obce orientovaná na domácich i zahraničných turistov	10 000 ročne	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.7.1.4	Uviesť do prevádzky existujúcu TIK	100 000	Rozpočet obce	-

Cieľ 6.7.2		Rekreačno-relaxačné zázemie obce		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.7.2.1	Vybudovanie oddychovej zóny v obci	1 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.7.2.2	Rekonštrukcia športového areálu pri škole a dobudovanie futbalového areálu	3 000 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.7.2.3	Budovanie turistických a náučných chodníkov	100 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.7.2.4	Budovanie cykloturistických trás	100 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.7.2.5	Zapojiť sa do jednotného značenia turistických chodníkov a cykloturistických trás v regióne	100 000	Rozpočet obce, ŠF EÚ, iné grantové schémy	Obec
Opatrenie 6.7.2.6	Spolupráca so subjektmi v cestovnom ruchu na regionálnej, národnej i nadnárodnej úrovni	Podľa potreby	Rozpočet obce	-

Cieľ 6.7.3		Podpora podnikania v oblasti cestovného ruchu		
Opatrenie		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Oprávnení žiadatelia
Opatrenie 6.7.3.1	Podporovať podnikateľské subjekty v CR ako i iné inštitúcie pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo ŠF a iných grantových schém.	Podľa potreby	Rozpočet obce	-

8.7.2 Časový harmonogram

Cieľ 6.7.1		Propagácia obce								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.7.1.1	Spracovať komplexnú koncepciu propagácie obce v multimediálnej forme									
Opatrenie 6.7.1.2	Spracovať informačný bulletin o obci pre subjekty cestovného ruchu									
Opatrenie 6.7.1.3	Propagácia obce na internete prostredníctvom webovej stránky obce orientovaná na domácich i zahraničných turistov									
Opatrenie 6.7.1.4	Uviesť do prevádzky existujúcu TIK									

Cieľ 6.7.2		Rekreačno-relaxačné zázemie obce								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.7.2.1	Vybudovanie oddychovej zóny v obci									
Opatrenie 6.7.2.2	Rekonštrukcia športového areálu pri škole a dobudovanie futbalového areálu									
Opatrenie 6.7.2.3	Budovanie turistických a náučných chodníkov									
Opatrenie 6.7.2.4	Budovanie cykloturistických trás									
Opatrenie 6.7.2.5	Zapojiť sa do jednotného značenia turistických chodníkov a cykloturistických trás v regióne									
Opatrenie 6.7.2.6	Spolupráca so subjektmi v CR na regionálnej, národnej i nadnárodnej úrovni									

Cieľ 6.7.3		Podpora podnikania v oblasti cestovného ruchu								
Opatrenie		Termín uskutočnenia								
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Opatrenie 6.7.3.1	Podporovať podnikateľské subjekty v CR ako i iné inštitúcie pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo ŠF a iných grantových schém.									

9 SCHVÁLENIE PLÁNU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Dolná Mariková je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce Dolná Mariková.

Predmetný PHSR obce Dolná Mariková bol schválený uznesením Obecného zastupiteľstva číslo 9/2007 na zasadnutí dňa 19.10.2007.

10 POUŽITÁ LITERATÚRA A ZDROJE

1. www.obce.info
2. www.e-obce.sk
3. www.povazska-bystrica.sk
4. www.statistics.sk
5. Obecný úrad Dolná Mariková
6. ÚPSVAR Považská Bystrica